

»Novi list« izhaja vsak četrtek zjutraj. — Uredništvo in uprava sta v Gorici via Mameli 5; telefon št. 308. — Poduredništvo in podružnica uprave v Trstu via Valdirivo 19/III; telefon št. 39-08. — Uradne ure vsak delavnik od 9. do 12. ure.

Novi list

Naročnina za celo leto 15 L., za pol leta 8 L. Za inozemstvo 30 L. — Trgovski oglasi po 1.— L., osmrtnice, poroke, poslane, oglasi denarnih zavodov itd. po 1.50 L. za 1 mm v stolpcu. — Mali oglasi po 50 stot. za besedo, najmanj 5 lir.

ŠTEV. 34.

V GORICI, ČETRTEK 21. AVGUSTA 1930.

LETO II.

Tedenski koledarček.

22. avgusta, petek: Timotej, m.; Hipolit, škof, mučenec. — 23., sobota: Filip (Zdenko) Ben., spoznavavec; Viktor, škof. — 24., nedelja: 11. pokorno nedelja. Jernej, apostol; Ptolomej. — 25., ponedeljek: Ludovik, kralj; Patricija, devica. — 26., torek: Zefirin I., papež; Bernard Of. — 27., sreda: Jožef Kalasancij; Antuza; Gerhard, škof. — 28., četrtek: Avguštin, cerkveni učenik; Hermes.

V nedeljo dne 24. avgusta je mlaj; dež.

Novice.

Proti brezposelnosti.

Zadnjič smo precej obširno poročali o velikih javnih delih, ki jih je odobril načelnik vlade, da se z njimi zapreči grozeča brezposelnost v državi. Sedaj je izšel tretji seznam javnih del, ki obsegajo izboljšanje in podvig kmetijstva, nove ceste in vojaške naprave. Kakor se uradno zatrjuje, bodo vsa javna dela, ki so predvidevana za prihodnje mesece in tudi finančnana, zaposlila nad 200 tisoč delavcev.

Na cestah v državi

je po poročilu državnega cestnega urada delalo v mesecu juliju vsak dan nad 55 tisoč delavcev. V Julijski Krajini in Furlaniji je bilo dnevno zaposlenih 2445 delovnih moči.

Javna dela na Goriškem.

Po načrtu, ki ga je odobril načelnik vlade, bodo tekom proračunskega leta 1930.—31. začeli na Goriškem z graditvijo številnih vodnih naprav. Ta dela se bodo tikala osuševanja Prevala, ureditve hudournika Bele ter zgoranje Vipave in Idrijce. Vsa dela bodo stala 1 milijon 875 tisoč in bodo dnevno zaposlila 450 delavcev.

Izredno sodišče v Trstu.

Uradno glasilo fašistovske stranke »Foglio d'Ordini« poroča, da se bo dne 1. septembra v Trstu pred Izrednim sodiščem za zaščito države začela razprava proti 9 mladeničem, ki so obtoženi, da so izvršili atentat na fašistovski dnevnik »Il Popolo di Trieste«. Uradno glasilo stranke poroča tudi, da so obtoženci priznali, in zaključuje: »Režim je že dokazal, kako odgovarja na teror.«

Naročila za tržiško ladjedelnico.

Ameriška družba »Standard Shipping Company« bo naročila v Kozuličevi ladjedelnici tri velike motorne ladje za prevažanje petroleja. Ladje bodo obsegale po 24.000 ton in bodo stale 61 milijonov lir. Delo bo trajalo 35 mesecev. Med Avgustom Kozuličem in zastopniki ameriške družbe je bil sporazum v Londonu že dosežen; zdaj ga mora potrditi še upravni odbor v

New-Jorku. — Tržaško brodersko društvo Kozulič je naročilo v Trziču dve motorni ladji, ki bosta vozili potnike v Južno Ameriko. Ladji bosta dolgi po 200 metrov.

Združitev bank.

Po uradnem listu »Gazzetta Ufficiale« z dne 13. t. m. posnemamo, da se bo združilo z Banca Cattolica Vicentina, ki ima svoj sedež v Vicenzi, še 9 drugih bank, med njimi tudi Banca della Venezia Giulia s sedežem v Trstu in podružnicami po vsej Julijski Krajini, potem Banca Cattolica d'Udine in Banca popolare capodistriana v Kopru. Združena banka bo nosila naslov Banca Cattolica del Veneto. Tako bo ustvarjen močan denarni zavod.

Brez strehe.

V Trstu je 340 družin, to je 1170 ljudi brez stanovanja. Gospodarji so jih vrgli iz hiše, ker niso plačevali najemnine. Zdaj so nastanjeni kar po vojaško v devetih hišah, ki jih je najela od zasebnikov tržaška občina in plačuje zanje okoli 130 tisoč lir letno. Ta zasilna stanovanja ne odgovarjajo zdravstvenim predpisom. Da si občina prihrani stroške za najemnino, ki jo mora plačevati zasebnikom, je sklenila zgraditi veliko hišo; v nji bo prostora za sedanje in nove »brezstrešnike«.

Pred sodiščem.

Po nalogu ministrstva za pravosodje se je v Sofiji začela obravnava proti Vanči Mihajlovu, voditelju makedonskih revolucionarjev. Obtožen je, da je sodeloval pri ubojstvu bivšega voditelja makedonstvujučih generala Protogerova in njegovega delavca časnikarja Pundeva. Poročila pravijo, da je Mihajlov priznal svoje očetovstvo pri umoru Protogerova.

Trocki na Češkem.

Madjarski časopisi poročajo, da je bivši ruski vojni minister Trockij, desna roka pokojnega Lenina, prispel v Franjine vari v Čehoslovaški. Tam se bo sestal s Čičerinom in Lunačarskim, dvema odličnima voditeljima sovjetske Rusije. Njihovi razgovori imajo namen doseči Trockemu dovoljenje, da se vrne v Rusijo.

Plačevanje hišnih najemnin.

Izredni komisar društva hišnih lastnikov v Julijski Krajini je odredil glede plačevanja najemnin naslednje: Odslej bodo najemninske pogodbe tekale od 1. julija do 30. junija naslednjega leta, torej ne več od 24. avgusta do 24. februarja in do 24. avgusta. Letos bo najemninsko leto krajše in bo teklo od 24. avgusta do 30. junija prihodnjega leta. Najemniki, ki plačujejo po tri ali šest mesecev naprej, bodo letos plačali hkrati najem-

nino od 24. avgusta do 31. decembra; od 1. januarja bo plačevanje zopet redno. Enomesečne najemnine bo treba letos plačati od 24. avgusta do 30. septembra, potem pa redno samo za en mesec.

Vroča kri.

V soboto so tržaški težaki razlagali blago z ladje »Hylda«. Anton Paoli je po nalogu neke zavarovalne družbe nadziral delavce, da ne bi česa odnesli. Ko so odhajali, je hotel enega preiskati. Ta se je uprl, čuvaj mu je prismočil zaušnico. Težak je planil nadenj, pritekli so še drugi tovariši in pričeli udrihati po čuvaju. Ta je po tignil revolver, a delavci so mu ga izbili iz rok in vrgli v morje. Paoli je skušal pobegniti z ladje, toda delavci so ga dohiteli na mostu; da se reši, je moral skočiti pet metrov globoko. Padel je na noge in se od strahu onesvestil. Tedaj so prihiteli drugi čuvaji, pograbili enega izmed delavcev in ga odpeljali v stražnico. Delavci so takoj naskočili stražnico ter oprostili tovariša, ki je nato zbežal s kočijo iz pristanišča. Čuvaji so pričeli streljati v zrak. Nato so prihiteli karabinerji. Pograbili so štiri delavce in s tem se je boj, ki ga je povzročilo menda vroče poletno solnce, zaključil.

Zagrebski evharistični kongres

se je začel v četrtek 14. avgusta. Otvoril ga je papežev zastopnik Pellegri-netti, ki je nuncij (poslanik) v Beogradu. Kongresa se je udeležilo mnogo gostov iz vse Evrope ter večja skupina Hrvatov in Slovencev iz Amerike. Trajal je tri dni.

Nesreča

med evharističnim kongresom.

Na evharističnem kongresu v Zagrebu se je zgodila težka nesreča. Na igrišču športnega društva »Concordie« so velikanške množice ljudstva gledale umetni ogenj. Igrišče leži tik ob železniški progi Zagreb-Beograd. Da bi bolje videli, so mnogi gledalci šli na železniški nasip. Kmalu pa je privozil beograjski brzi vlak. Ljudje ga niso opazili. Ko je strojevodja zagledal na progi ljudi, je hotel vlak ustaviti, a je bilo že prepozno. Mrtvih je bilo šest oseb, težko ranjenih pa 17. Vest o hudi nesreči je zelo skalila splošno prazniško razpoloženje.

Požar na Marconijevi ladji.

»Elettra«, zasebna ladja znamenitega italijanskega izumitelja na polju elektrike Marconija, je znana radi uspešnih poskusov pošiljanja električne sile iz Genove v Avstralijo. V ponedeljek 11. avgusta je na tej ladji izbruhnil požar, ki je naredil okoli 300.000 lir škode. Požar je nastal radi kratkega stika. Sreča pa je, da so znanstveni aparati ostali nepoškodovani.

Prvi vatikanski novci
bodo prišli v promet na dan pred božičem. Papež je načrte in risbe že odobril.

Proti cerkvam.

Iz Moskve javljajo, da bodo v južni Rusiji, zlasti v Kavkazu, zaprli 142 cerkva.

Slovo.

V petek 1. t. m. se je poslovil od Ljubljane in prestola ljubljanskih škofov nadškof dr. Jeglič, ki se je odpeljal v svoje novo bivališče v Gornjigrad uživati v miru zasluženi pokoj.

Cankarjev spomenik.

Zadnjo nedeljo 10. t. m. so otvorili na Vrhniki, kjer se je rodil, našemu največjemu pisatelju Ivanu Cankarju spomenik. Slavnostni govor je imel pisatelj France Finžgar. Udeležba občinstva in oblastev je bila zelo veličastna.

Železniška nesreča.

Na postaji Seceleanu v Romuniji sta pred enim tednom trčila dva brza vlaka. Mrtvih je enajst, težko ranjenih pa sedemnajst. Nesreča se je zgodila radi pomote pri premikanju tračnic.

Na Bledu

bo proti koncu avgusta sestanek romunskih in jugoslovanskih strokovnjakov, ki se bodo bavili s sklepi zadnje gospodarske konference v Sinaji glede carinske zveze in s praktično izpeljavo istih.

Redka starost.

Pretekli teden je v Ripatransone umrla neka Chiarina Pi Marzio, stara 105 let.

Z bombami nad rudarje.

V rudarskem mestu Providence v Združenih državah delavci že več tednov stavkajo. Nekateri rudarji pa delajo in s tem slabijo delavsko stvar v mezdnem boju. V ponedeljek se je nad rudniki nenadoma pojavilo letalo in vrglo na naprave devet dinamitnih bomb. Potem je letalo ušlo. Sodiijo, da so ga poslali stavkajoči delavci, da bi preplašili tiste, ki delajo.

Z dvema glavama.

Neki posestniki v bližini Banjaluke je pred nekaj dnevi povrgla krava tele z dvema glavama. Tele je zdravo in v ostalem lepo in pravilno razvito. Ima pa svojevrstno napako: ne ve, s katerimi ustami bi sesalo. Zato ga mora gospodinja hraniti na umeten način. Za izredno žival vlada tudi v znanstvenih krogih živo zanimanje.

Brezbožnost.

Moskovski oblastniki hočejo svoje protiversko mišljenje brezpogojno udeležiti. Sedaj so sklenili, da se ustanovi v Moskvi protiversko vseučilišče, ki bo lahko sprejelo 400 slušateljev.

Za kobilicami mravlje.

Francosko mesto Dijon je pred dnevi doživelo izredno in neprijetno presenečenje. Na mesto so se privzeli kar oblaki krilatih mravelj. Vse strehe in vse ulice so gomazele. Prebivalstvo je bilo prisiljeno iti z lopatami in metlami na neljube goste.

V Poadižju

se zadnje čase zopet vršijo nemške ljudske predstave, in sicer v tirolskem narečju. Tako poročajo poadiški nemški listi.

Meščani v sovjetski vojski.

Ljudje meščanskega rodu dozdej v sovjetski vojski niso služili, pač pa so morali zato plačevati poseben davek. Sovjetski oblastniki so se namreč bali, da se rdeča vojska ne okuži z komunističnimi načeli. Vorošilov, komisar za vojsko, je pa izdelal zakonski načrt, po katerem naj se meščani ne komunisti uvrstijo v posebne delovne bataljone, ki bodo gradili ceste, železnice, mostove itd.

1000 ur v zraku.

Amerikanska letalca Jackson in O'Brien sta sklenila, da bosta ostala v zraku 1000 ur, to je skoraj 42 dni nepretrgoma. Posrečilo se jima ni do konca. V nedeljo 17. t. m. sta morala pristati radi poškodbe v motorju. V zraku sta bila 647 ur ali eno uro manj kot 27 dni.

Kdor se misli izseliti

v Belgijo ali Kanado, naj ve, da sta kanadska in belgijska vlada prepovedali vsako vseljivanje inozemcev. Kanada dovoljuje priseljivanje samo Angležem, če imajo zagotovljen obisto, Belgija pa samo rudarjem, a še tem v zelo omejenem številu. S tem hočejo preprečiti naraščanje brezposelnosti.

Žetev.

Po dosedanjih cenitvah bo dala letošnja letina v Jugoslaviji: 24 milijonov kvintalov pšenice, 4 milijone kvintalov ječmena, 2 milijona in pol rži in 3 milijone in pol ovsa. Letošnja žetev je bolj pičila ko lanska, vendar je pa kakovost pridelka boljša.

Pangalos obsojen.

Pangalos še sedaj straši po Grškem. Pred nekaj leti je bil v grški državi vsemogočen diktator in oblasten ukazovalec. Potem se mu je stolček zlomil. Vtaknili so ga v zapor in ga postavili pred sodišče. Obtožili so ga mnogih nepostavnih dejanj. Sodišče ga je nekaterih obtožb oprostilo, pri drugih ga je pa spoznalo za krivega. Pretekli četrtek se je vršila zadnja obravnava proti njemu in njegovemu finančnemu ministru. Sodil ju je sodni dvor, sestavljen iz senatorjev in poslancev, ter zašil vsakega za štiri mesece.

Poljedelstvo v Tripolisu.

Po prizadevanju ministrstva za prekomorske zemlje je bilo dozdej v Tripolisu 200 tisoč hektarjev puštinje spremenjene v plodno obdelano polje in gozdove.

Proces radi imena politične stranke.

Ob razpustu nemškega državnega zbora se je, kot je našim bralcem znano, ustanovila nova politična organizacija z imenom »Nemška državna stranka«. Sedaj pa se je oglasil neki pisatelj Halsen, ki je že lansko leto dal vpisati v nemški društveni seznam pri berlinskem sodišču društvo s čisto enakim imenom, ter zahteval, naj so-

dišče prepove ustanoviteljem nove stranke rabiti ime »Nemška državna stranka«. Halsenovo društvo šteje osem članov, med katerimi sta dva brezposelna bančna uradnika in trije zobni tehniki. Pri obravnavi je sodni zbor sklenil, da bo objavil razsodbo 23. t. m.

Nova tiskarna bankovcev.

Dne 15. t. m. je bila v Beogradu slovesno otvorjena nova jugoslovanska tiskarna bankovcev. Delo se je takoj pričelo. Vsi stari bankovci bodo zamenjani z novimi, ki bodo izšli pod naslovom: »Kraljevina Jugoslavija«.

Potujoči časopis.

V sovjetski Rusiji so osnovali novo vrsto časopisov. Uredništvo, tiskarna in uprava so na velikem tovornem avtomobilu, ki vozi iz kraja v kraj in se ustavlja v zakotnih vaseh, kamor drugi listi ne prihajajo. Vlada hoče s tem razširiti svoje misli in nauke v najbolj oddaljene človeške naselbine.

Neurje na Vipavskem.

V noči od 14. na 15. je lil po Vipavski dolini velikanski dež. Reka Vipava je stopila čez bregove in napravila veliko škodo. Potoku Lokavščeku je bila struga pretesna in jo je ubral proti Ajdovščini ter napravil tudi obilo škode. Lijag pa je spremenil šempaske polje v jezero. V sledečih dneh so vode otekale. Gornjo Vipavsko dolino pa je zadela huda nesreča v soboto dne 16. avgusta. Že ob 5. zjutraj se je usula huda toča, ob 6. se je ponovila in tretjič je prišla posebno huda med 8. in deseto uro. Največ škode je napravila na Planini, na Slapu in na Gradišču, prizadete pa so vse vasi gornje Vipavske doline.

Težke posledice viharja.

Zadnji četrtek 14. t. m. je divjalo nad Neapoljem težko neurje. Silni vihar je napravil povsod mnogo škode, vendar največ na tržišču v Poggiorealu, kjer je ravno tedaj vrvelo najživahnejše življenje. Vihar je odnesel strehe, prebrnil kolibe in razmetal vse blago. Pred neurjem so se zatekli nekateri kmetje, ki so pripeljali na trg svoje izdelke, za neki zid. Nena doma je pa vihar zrušil zid, ki se je prevrnil na uboge kmete. Ko so po nevihti potegnili izpod razvalin nesrečneže, so bili 4 mrtvi, 70 pa ranjenih. Od teh so pozneje v bolnici še 4 podlegli ranam.

Debela toča.

Pred dnevi je po južni Srbiji pustošilo strahovito neurje. Vihar je ruval in lomil drevesa in brzojavne drogo ve. Skoro 20 minut je uničevala polja debela toča. Posamezna zrna so doseglja sto gramov. V okolici Niša je toča ubila dva dečka in dva vola. V Niški Banji je vihar dvignil v zrak dečka in ga odnesel 300 metrov daleč. Črni oblaki so legli tako nizko na zemljo, da ni bilo videti niti meter daleč. Radi tega se je po cestah prevrnilo mnogo voz in je bilo več oseb ranjenih. Škoda na poljskih setvah je zelo velika.

Kako je s politiko.

KMEČKO ŽIVLJENJE V JULIJSKI KRAJINI.

Načelnik vlade je ustanovil poseben odbor za notranje naseljevanje. Temu odboru je naložil, naj preišče, kakšen je gospodarski položaj kmečkega prebivalstva po posameznih deželah Italije. Zakaj vlada hoče na podlagi podrobnega in zanesljivega gradiva napraviti sklepe, ki so potrebni, da se gospodarsko in kulturno življenje kmečkega prebivalstva zboljša. Na čelo tega odbora je vladni načelnik postavil poslanca Razza. Ta je zbral podatke o kmečkem življenju po vseh deželah Italije in je pretekli teden predložil vladnemu načelniku obširno poročilo. Glejmo, kaj pravi poročilo o naših deželah.

Kaj poroča poslanec Razza?

V tržaški deželi.

Kmečko življenje po vaseh tržaške dežele je poročevalec opisal s sledečimi trditvami:

»Nasplošno se kmetje hranijo s skuhami (mineštrami) iz testenin in zelenjave, s krompirjem in prekajeno svinjino. Zelo mnogo pojejo repe in cvetače. Kruh delajo iz čiste pšenične moke pa tudi iz zmesi pšenične in ržene ali turšične moke; jejo ga svežega in suhega. Kruha ne pečejo po vseh kmečkih hišah. Odrastel kmet, ki je v polnem delu, sne približno eno kilo kruha na dan, tu več, tam manj, kakor pač vsebuje hrana več ali manj redilnih snovi. Lahko se reče, da se sedaj sne več kruha kot pred vojno; in četudi se rabi mešana moka, je kruh izvrstne kakovosti. Nasplošno uživa kmet goveje meso le o prazniških dneh. Konsum polenovke in rib, suhih in svežih, je precej znaten, a lahko se smatra, da je ostal na predvojni višini.

Žida in nesnaga.

Znaten je napredek v oblačilih. Ob nedeljah in praznikih se kmetje lepo oblečejo in bolje obujejo, medtem ko se ob delavnikih oblačijo v obnošene obleke ter hodijo bos. Mlade ženske se precej oblačijo v svilu. Hišna oprava sestoji iz postelj ali zasilnih križnih nosil, omare, skrinj in kake ponočne omarice; v kuhinji pa so omara, miza, stolice itd. Bolj premožni kmetje imajo volnene posteljne blazine, drugi pa slamnice z koruznim listjem; vse kakor je slamnjač več kot volnenih blazin. Glavni zdravstveni pogoški kmečkih hiš so: zraku je malo, luči malo, hlevi in svinjaki so preblizu, nezdrava stranišča, blatna dvorišča, premalo snage, manjkajo dobri gnojniki.

Ker je položaj kmetijstva v tržaški deželi malo srečen, imajo kmetje v splošnem le sila pičle prihranke in včasih tudi več dolgov kot prihrankov. Ko se je kakšnemu kmetu tržaške dežele posrečilo, da loži na stran z znojem in žrtvami prisluženo majhno svoto, jo brž nese shraniti v domačo zadružno hranilnico.

Bolezni, ki kmete posebno zadevajo, so pljučnica, vnetje dihal, vnetje prebavil in od časa do časa okuženje s tifusom. Jetika je v tej deželi zelo razširjena in tudi slučajni spolnih bolezni so precej številni. V nekaterih pasovih se pojavlja malarija v lahkih oblikah, ta bolezen pa se vedno manjša.

Izseljevanje tržaških kmetov je bolj omejeno. Mnogi se izseljujejo v Južno Ameriko in v druge dežele. V okrožju mest se opazuje znatno doseljevanje kmečkega prebivalstva v mesta. Mnogi hodijo delat v ladjedelnice v Tržiču. Kmetje — samo moški — se izseljujejo v mesto predvsem ker silijo v tvornice, kjer imajo stalnejši in izdatnejši zaslužek. Vendar se kmetje, četudi hodijo na delo v tvornice in ladjedelnice, pogostoma vračajo zvečer domov in se rano zjutraj spet podajajo na delo.

Služba plačanih dojlj je med kmečkimi ženami neznana. Zelo majhno je število žensk, posebej mladih, ki gredo služiti k imovitejšim družinam.

Nravstveno zadržanje kmečkega ljudstva je še precej dobro, toda jasno je, da se je нравnost v primeri s predvojno dobo poslabšala. Kmetje le malo in zelo redko čitajo knjige; pač pa je nekoliko bolj razširjeno branje političnih dnevnikov. Očetovska oblast se spoštuje in zakoni so še vedno zelo rodovitni. Slučaji priležništva in nezakonskih rojstev so redki.

Zelo pogostoma se zgodi, da kmetje nakupijo majhna kmečka posestva, k čemer pripomorejo izseljenci, ki so se povrnil domov. Število malih kmetij se nasplošno v primeri s predvojnimi časom množi. Dohodke kmetov pomnožujejo majhna lesna podjetja, mlekarne in majhne žganjekuhe.

Kmečki otroci obiskujejo šole redno, ter so v glavnem zelo marljivi; zato so slučaji, ko se otroci odtegnejo dolžnosti, obiskovati ljudske šole, bolj redki.

Goriška dežela.

V tej deželi je treba razločevati razna ozemlja, ker se vsako od njih nahaja v drugačnih kmetijskih in gospodarskih razmerah. V ravnskem pasu, to je v krminskem in gradiščanskem okraju, kjer je vojna škoda popravljena, je gospodarski položaj kmetov zadovoljiv in tudi kmečka stanovanja so taka. Tudi v okolici Gorice in na Krasu so se po vojni poškodovana ali porušena stara stanovanja obnovila z vidnimi izboljšanj. Tu sta intenzivna gojitev vrtnine in živinoreja spet ustvarila neko blagostanje.

V Brdih pa so stanovanja kmetov v splošnem borne koče brez zraka in luči, z zanemarjenimi hlevi in brez vode za živino. V nekaterih slučajih prebivajo kmetje celo v vojnih barakah. V tem ozemlju so težke denarne stiske in odškodnina za velikanske vojne škode, ki ni v pravem razmerju z utrpelo škodo, zabranile lastnikom, da bi naglo uspostavili kmetije; tako je nastal za lastnike in za kolone prav

žalosten gospodarski položaj. Zato je nastal tok, ki se zliva iz Brd v Gorico, ter izseljevanje, ki narašča in posebno gre v Francijo.

Prehrana kmetov je po raznih krajih različna. Na splošno uživajo mnogo mleka in zelenjave ter koljejo prešiče za domačo rabo; v splošnem se goveje meso uživa enkrat na teden. Kruha, ki se napravlja iz mešanice pšenične moke z rženo ali turšično, snejo približno eno kilo dnevno na odrastlo osebo. Mnogo se použije suhih in slanih rib, z malenkostno razliko v primeri s predvojno dobo.

Kmetje se ob delavnikih oblačijo skromno, na praznične dni pa precej razkošno; pri ženskah se opaža precej svile. V tem oziru je zapaziti precejšen napredek v primeri s predvojno dobo. Pohištvo je priprosto: omare, mize, stoli, krušnica, postelje, skrinje; skoro povsod so postelje opremljene z žimnicami.

Kmetje imajo malo prihrankov: vojna jih je prisilila, da so vse porabili. Vsekakor so vajeni vlagati prihranke v krajevne posojilnice. Ni znano, da bi se vršilo oderuštvo.

Bolezni, ki so med kmeti najbolj pogostne, so pljučnica, vnetje dihal itd. Slučaji jetike so znani, mnogi od njih so posledica vojne. Kmetje se izseljujejo v majhni meri, posebno v Francijo. Izseljevanje se vrši iz raznih vzrokov, v Brdih celo, ker nimajo stanovanj. Navadno se izselijo za stalno. Kmetje se tudi v znatni meri izseljujejo iz vasi v bližnja industrijska središča. Pri tem so udeleženi moški in ženske; prvi hodijo posebno v Idrijo, ženske pa v Gorico kot likarice. To gibanje iz vasi v mesta se vrši, ker so bili kmetje prisiljeni opustiti mnoga zemljišča, in na splošno še, ker se je radi vojne pridelek zmanjšal in to še posebno v ozemljih z intenzivnim obdelovanjem.

Nravstvenost je v glavnem dobra in se v primeri s predvojno dobo ni spremenila; vendar se v Gorah čisto preveč pije. Najbolj priljubljena zabava je ples. Odrastli kmetje zelo redko berejo knjige. Precej pogosto pa se berejo politični in gospodarski časopisi. Slovensko prebivalstvo bere lastne časopise. Družinski čut je trden, očetovska oblast se spoštuje in zakoni so dokaj rodovitni. Slučaji nezakonskih rojstev so redki. Mala kmečka posest je navadna in razširjena. To je, ker kmetje posebno še izseljenci, ki so se vrnili, nakupijo majhna zemljišča.

Pletarstvo in izdelovanje lesnih predmetov so male podeželske obrti, ki jih večkrat izvršujejo tudi kmetje. Podeželske šole so redno obiskovane.

Istrski kmetje.

Tudi za puljsko deželo poročilo ugotavlja nedostatke kmečkih stanovanj: svetlobe in zraka ni dovolj, pogosto ma ni vode in stranišč.

Prehrana kmetov ni kaj obilna. Še zmeraj použijejo mnogo polente, krompirja, zelenjave in malo mesa. Kruh ni vedno iz čiste pšenične, pogo-

stoma ga mešajo z ječmenom in turšico. Odrasel kmet sne v polnem delu povprečno eno kilo kruha na dan. Ne kaže, da bi se bil glede uživanja in kakovosti kruha dosegel znaten napredek v primeri s predvojnimi leti. Vobče jedo kmetje goveje meso enkrat na teden. Mnogo se použije osušenih in nasoljenih rib. Težko je pa reči, ali je ta konsum v primeri s predvojno dobo narasel.

Nekaj napredka je opaziti pri obleki, ker se kmetje o praznikih precej lepo oblačijo. Pri ženskih oblačilih ni opaziti svile, razen kake rute. Kmetje imajo redko prihranke. Če jih imajo, jih najraje naložijo v domače hranilnice. Oderuštvo je omejeno na redke majhne slučaje, pa tudi ta pojav je skoraj že zginil.

Bolezen, ki najbolj pogosto zadeva istrske kmete, je — poleg posameznih slučajev tifusa in navadnih bolezni na dihalih — jetika, ki je po istrskih vaseh zelo razširjena. Poleg tega so tudi precej razširjeni slučaji spolnih bolezni, ki so jih prinesli mornarji in izseljenci. V nekaterih občinah se pojavlja tudi malarija, ki pa se manjša.

Kmetje se zelo izseljujejo. Na splošno poskušajo na razne načine, da bi dosegli Severno Ameriko, pa se vkrcajo kot mornarji na ladje in potem zbežijo. Če pa se jim iz tega ali onega vzroka ne posreči doseči zaželenih denarjev, se zadovoljijo s tem, da se izselijo v Argentino ali v Južno Afriko. Vzrok, da se kmetje izseljujejo, je ta, da istrsko kmetijstvo radi suhe in puste zemlje ni razvito; pa tudi dela pri industrijskih podjetjih ni mogoče najti, ker jih ni.

Izseljevanje iz vasi v mesta je precej močno. Ta pojav se opaža skoro po vsej Istri; štiri petine ljudi, ki gredo v mesta, so moški, ena petina je žensk. Odidejo v mesta, ker se kmečko delo pičlo plačuje. Plačanih doživljajo ne poznajo ali pa le zelo poredkoma. Dekleta so vajena hoditi v mesta služiti, toda vedno le začasno.

Na splošno je navedeno stanje na deželi še dovolj dobro, toda tudi tu so izseljevanje in pogostni stiki z me-

stom zelo škodovali prvotni čistosti kmečkih nravi. Najbolj priljubljena zabava je ples in pa kvartanje v krčmi. Odrastli kmetje berejo knjige le poredkoma; političnih listov se bere malo.

Družinsko čuvstvo je še trdno in živo. Očetovska oblast se spoštuje, a ne več tako kot nekdanj. Rojstva posebno po nekaterih krajih polagoma padajo, ker se rabijo sredstva proti spočetju, ki se iz mest širijo na kmete.

Slučaji, ko se kupujejo majhna kmečka posestva, so pogostni, tu bolj tam manj, po raznih ozemljih. Kupujejo jih izseljenci, ki so se vrnili. V teh slučajih se zdi, da število malih kmetij narašča. Dohodki kmetov se, kjer je mogoče, pomnožijo z ribištvom.

Na splošno je obisk ljudskih šol precej reden. Slučajev, ko se otroci odtegnejo šolski obveznosti, ni mnogo, pač tudi zato, ker učitelji redno nadzorujejo obiskovanje šol in javljajo zamude oblastvom.

Zaključki.

To poročilo je za naše kmečko ljudstvo v mnogih ozirih poučno in zanimivo. Poslanec Razza je opazoval kmečko ljudstvo kakor zdravnik, ki na pacientu ugotavlja zdrave moči pa tudi rane in bolezni. Moramo reči, da je v mnogem zadel pravo.

Poglejmo predvsem sodbe o moralnem stanju kmečkega ljudstva. Družina je zdrava. Vendar se ponekod opaža, da število rojstev pada, ker se umetno omejujejo. To bridko resnico nam pravi poročilo in budi vest. Tega zla so kriva mesta, še bolj pa je tega krivo upadanje verskega življenja. Cerkev žal nima več tistega vpliva na družinsko življenje in na mladino kot ga je imela pred vojno.

Druga rana, ki jo omenja bistri opazovalec, so izdatki za razkošne obleke. »Ženske se oblačijo v žido«. Ko je marsikatera hiša zakopana v dolgovih, ko si mati in oče utrgujeta od ust, da plačujeta obresti, se domača dekleta oblačijo v žido. To je resen opomin: Nazaj k preprostosti in varčno-

sti! To velja tudi za ples, ki je po nekaterih občinah neumna bolezen, ki prazni žepe in kviri srca. Da se je po nekaterih gorskih krajih preveč pilo, je tudi res. Toda letos je konsum vina zelo padel, kar tudi vinorejci občutijo.

Gospodarski del poročila naj dopolnimo z nekaterimi podrobnostmi, ki so značilne. Vinogradništvo vse Julijske krajine je prišlo v znatno krizo. Letni pridelek vina, ki znaša povprečno 600.000 hl, je bil pred tremi leti še vreden 120 milijonov lir, do letos pa je cena padla na polovico. V kletih pa so še veliki zastanki. Vinogradništvo postaja pasivno. Tudi živinoreja je v hudi suši l. 1928. zelo trpela in strokovnjaki računajo, da se je število goveje živine v goriški in tržaški pokrajini znižalo za eno tretjino. Zadolževanje kmetijskih posestev narašča, posebno po občinah, kjer so razne tvrde izkoriščale vojne oškodovance, tako na Bovškem in na goriškem Krasu. Pač se je po vojni na novo organiziralo mlekarstvo, ki je postalo važna pomožna panoga. Nekaj novih dohodkov je prišlo med kmete z javnimi deli. V splošnem je stanje kmetijskega stanu v Julijski krajini precej težko, o čemer priča tudi poročilo poslanca Razza.

Objave.

CITAJ!

USTAVLJEN LIST: Mnogi ne dobivajo lista, ker ga niso plačali. Poštno položnico so dobili vsi pravočasno. Plačajte in dobite tudi ostale številke!

VPRAŠANJA IN ODGOVORI: Še jih je mnogo, ki pišejo dolge uvode k vprašanjem in tudi cele pole dolga vprašanja. Ne kratite nam po nepotrebnem časa! Vprašanja naj bodo kratka in jedrnat ter vsaj čitljiva.

POJASNILA: Kdor želi pojasnila, naj priloži znamko za odgovor. To velja za vse, tudi za oglase.

BENESKE OBVEZNICE: Če pošleš številke in želiš vedeti, če so izžrebane, priloži znamko za 1 liro in navedi poleg številke tudi serijo obveznic.

V. J. Križanovska:

KRALJICA HATASU.

Roman iz življenja starih Egipčanov.

Nekaj ur pred tem sestankom sta Nejta in Roanta sedeli v sobi in se živahno pogovarjali. Mlada Sargonova žena je ozdravela. V tem trenutku ji je pokrivala obličje živa rdečica, a oči so ji plamtele od srda in užajenosti.

»Roma ima čudne nazore. Ne morem razumeti, kako je mogel zahtevati od mene kaj takega,« je rekla in ustne so ji nestrpno zatrepetale. »To je nekaj takega, kakor če bi od tebe zahteval, da bi prosila Meno odpuščanja, ker ljubiš Hnumgotama.«

Roanta je objela Nejto.

»Umiri se in potem se pogovoriva. Tvoja primera šepa. Ko sem se odločila za Hnumgotena, sem užalila samo Menovo ničemurnost. Šargon pa je uničen. Pošteno in velikodušno Romovo srce silno trpi zaradi tega. Nesrečnikova usoda ga muči in vest mu neprestano očita, da je on povzročil tvojo in Sargonovo nesrečo.«

»Čudim se, da pomiluje Šargona. Saj me je vendar

zabodel. Kar sem mu povedala, sem povedala samo za to, da bi se ga otresla in da bi Roma ne bil ljubosumen. Zdaj vidim, da je moja ljubezen močnejša od njegove.«

»Ne, nimaš prav. Česa te prosi Roma? Da obiščeš za nekaj minut obsojenca in mu rečeš kako tolažilno besedo ter mu poveš resnico. Jutri odhajajo obsojenci v kamnolome. Malokateri se vrne živ od tam. Torej pojdi. Zvečer pa pride k meni še nekdo, ki se bo toplo zahvalil, da si ga rešila očitkov vesti.«

Nejta se je privila k Roanti in zajokala.

»Dobro, pojdem!« je rekla končno. »Toda kako se bom sestala z njim? Ali je dovoljeno obiskovati obsojence?«

»Ne skrbi za to. Danes se more vsakdo posloviti od obsojencev. Razen tega mi je Hnumgoten izročil pismo za ječarja.«

Ko sta Nejta in Roanta prešli dvorišče ječe, ki je bilo polno vojaštva, sta prišli do obširnega prostora, ki je bil obdan z visokim zidom. Tam je bilo zbranih kakih dvesto mož. Nekateri so imeli okove na nogah, drugi so bili vklenjeni na rokah. Žene in otroci so se gnetli okoli njih. Bili so to člani rodbin pregnancev. Roanta in njena tovarišica sta med temi nesrečniki zaman iskali princa. Častnik ju je peljal k zidu, v katerem so bila vdolbena

Oglej.

Malo je krajev na zemlji, kjer je nasprotje med preteklostjo in sedanjostjo večje kot v Ogleju. Nekdaj tako mogočno mesto, drugo v rimskem cesarstvu, je danes velika vas.

V Oglej (Aquileja) prideš bodisi s potniškim avtomobilom ali pa z vlakom. Pot pelje med polji in vinogradi. Ko dospeš tja, opaziš kaj kmalu veliko stolnico, cerkev oglejskih patriarhov. Posvečena je bila l. 1031., nekateri deli so pa mnogo starejši. Na staroslavni tleh stoji. Tukaj so l. 181. pred Kristusom rimski naseljenci zasedli v tla rimskega orla in ustanovili nasebino, ki se je kmalu razvila v mogočno vojaško taborišče in trgovsko mesto. Par sto let pozneje je Oglej že štel skoraj pol milijona prebivalcev. V Ogleju so se stikale ceste, ki so peljale na vse strani neba. Tam se je, n. pr. začela cesta, ki je preko Postojne, Logatca, Emone (Ljubljane) vezala Jadransko morje s Črnim morjem.

Kršćanstvo je v Oglej prišlo precej zgodaj. Ustno izročilo pravi, da je sam evangelist sv. Marko prišel v Oglej oznanjvat sv. vero. Njegov naslednik je bil sv. Mohor. Mučenikov je bilo v Ogleju med preganjanji mnogo. Lepo mesto je pokončal hunski kralj Atila, šiba božja, ki je l. 452. mesto oblegel, ga po treh mesecih zaval ter do tal porušil, prebivalce pa pomoril. Samo nekaj mu jih je ušlo na otoke (lagune) v Gradež in v Benetke. Takrat je Atila prodril globoko v Italijo. Rimu je prizanesel le na prošnjo papeža Leona I. Po Atilovem odhodu so mesto zopet pozidali, a do polne prejšnje veljave se ni več povzpelo.

Iz razvalin rimskega mesta se je dvignila patriarhova prestolnica. Patriarhi so s svojim vplivom segali daleč proti severu in vzhodu. Pod njihov duhovni delokrog so spadali tudi Slovenci do reke Drave na Koroškem.

Iz Ogleja so prinesli duhovniki krščansko vero med Slovence na današnjem Goriškem in Kranjskem in

tja so hodili mladeniči, ki so se hoteli pripraviti za duhovniški stan. Največji slovenski pesnik Prešeren je Črtomira, glavnega junaka iz svoje pesmi »Krst pri Savici«, poslal v Oglej, kjer je postal duhovnik. Pomisliti je treba, da takrat ni bilo škofije niti v Gorici niti v Ljubljani. V Ljubljani se je ustanovila škofija l. 1462., v Gorici pa šele mnogo kasneje. Cerkveni vpliv Ogleja je v naših krajih šele takrat jel pojemati.

Patriarh je imel tehtno besedo tudi v posvetnih stvareh, saj je bil gospodar velikega ozemlja. Njegova moč je dosegla višek v srednjem veku. V bojih s sosednimi vladarji je krepko branil svoje pravice. Nekdaj je oblegal tudi Gorico. Od tistega obleganja je ostal spomin do današnjega dne. Na božični večer pri polnočnici vedno prinese pokazat patriarhov meč.

Navzdol je šlo naglo. Oblast se je krhala, ozemlje se je drobilo. L. 1751. pa so patriarhat sploh odpravili in ustanovili nadškofiji v Gorici in Vidmu.

Danes priča o nekdanji slavi samo še velika stolnica. Ako vstopiš vanjo, te prevzame občutek veličastja, ki je v čudnem nasprotju z vasjo in okolico. Nekateri deli cerkve so zelo stari. Ko so cerkev zidali v sedanji obliki, so namreč ohranili prejšnje dele. Baptisterij (prostor za kršćevanje) spa-

da pa gotovo med najstarejše krščanske zgradbe, kar jih sploh imamo. Prostor je tak, da se lahko kršćuje na prvotni način, to je s popolnim oblitjem kršćenca.

Zelo stara je tudi kript (grobnica) in povprečna ladja. Prelepi so mozaiki, to je, iz majhnih barvanih kamenčkov sestavljene slike. Vse priča, da stojiš na rimskih tleh. Zaman pa iščeš bogatih cerkvenih posod in lepih mašnih oblačil. Patriarh jih je vzel s seboj, ko se je preselil v Videm. Tudi starih listin ni več. Najdeš jih v videdmskih in čedadskih arhivih. Vse je minilo.

Danes je Oglej velika vas, ki šteje nekaj čez dva tisoč prebivalcev. Kraj je bil včasih znan kot zelo zdrav, kar sedaj ni. Ljudje so v teku časa jeli zanemarjati vodne pretoke, nasipe in jarke. Iz stoječe vode je izpuhteval slab zrak in iz rodovitne zemlje je nastalo močvirje.

Marsikatero razrušeno središče nekdanje kulture se je ponovno dvignilo iz razvalin, Oglej se najbrž ne bo več. Temu pa ni krivo prebivalstvo, krive so razmere. Trgovske ceste so se preložile drugam, življenjske žile so začele usihati in so končno usahle.

Drugo leto bodo v Ogleju slovesno praznovali 900-letnico posvetitve stolnice. Velik praznik bo in spomin na prejšnje čase se bo nekoliko obnovil. Služil bo pa predvsem kot opomin, kako je vse posvetno minljivo.

Kaj nam pišejo z dežele?

Iz goriške okolice.

Sovodnje. — (Požar.) — Dne 15. t. m. je požar uničil senik g. Ambroža Petejana. Hlapec, ki je spal v senu, se je rešil v skrajnem času. Izredni požrtvovalnosti domačinov se je zahvaliti, da nista zgoreli še dve gospodarski poslopji. — G. občinski načelnik je poskrbel, da so se odstranile razvaline ob cerkvi. Prav! Hiša božja je s tem dobila lepše lice in nevarnost radi

cestnega ovinka je odstranjena. — Letina kaže na splošno precej dobro, le krompirja je malo.

Vogersko. — (Toča. — Osmice. — Letina in plesi.) — V sredo zvečer se je nebo zelo hudo oblačilo ter nam grozilo z nevihto, ki tudi ni izostala. Ulila se je ploha s hudim vetrom, tako da je lomilo drevje ter posulo steno na seniku posestnika Žižmonda Rudolfa. Usula se je tudi toča ter pobrala tam, kamor jo je zanesel vrtnec, polovico pridelka. De-

vrata. Odprl je vrata v celico. Na kamenu je sedel možki, v katerem bi težko prepoznali ponosnega Sargona. Nogo je imel priklenjeno z železom k zidu; okrog beder mu je bil ovit kos grobega platna. Nejta je bila presenečena. Krčevito je pritisnila roke k prsim in se privila k Roanti, medtem ko je častnik stopil k jetniku.

»Obisk imaš, Sargon,« je rekel in se rahlo dotaknil njegovega ramena. Nato se je obrnil k Roanti in pristavil spoštljivo: »Puščam vas tu, plemenite gospe, toda ostanem v bližini. Če je treba, pa zavpijite.«

Sargon se je vzravnaval in z mračnim pogledom premeril ogrnjeni ženski. Strašno se je izpremenil. Obličje mu je bilo nagubano, a globoko upadle oči so žarele kakor oglje. Na ustnah mu je igral nepopisen izraz žalosti, srda in zlobe.

»Kdo ste in kaj hočete od mene?« je vprašal ostro. Nejta je odgrnila plašč. S sklopljenimi rokami je pristopila k njemu in rekla z jokajočim glasom:

»Sargon, odpusti mi zlo, ki sem ti ga napravila!« Ko je zagledal svojo mlado ženo in zaslišal njen glas, je nesrečnež skočil pokoncu in se hotel vreči nanjo. Toda veriga ga je zadržala, opotekel se je in komaj se je utegnil še oprijeti zidu.

»Čemu si prišla sem, izdajalka? Ali se hočeš vese-

liti moje nesreče?« je vprašal s suhim smehom, iz katerega je zvenel obup. »Končno si našla toliko časa, da si se odtrgala objemu svojega ljubega, zato da se paseš ob moji nemoči in mojem ponižanju? Oh, zakaj te ne obrem prijeti, podlo bitje, sramota mojega življenja in moje časti? Zadavil bi te kakor strupenega gada!« je zavpil, stisnil pest in pene so mu uhajale iz ust.

Nejta se je odmaknila ter iztegnila roke v obrambo. Tresoč se ustne so ji odpovedale pokorščino. Toda Roanta je stopila pogumno naprej.

»Motiš se, Sargon, če misliš, da je Nejta prišla zato, da bi se tvoji nesreči posmehovala. Prišla je iz sočutja in zaradi očitkov vesti. Hotela te je umiriti in ti povedati resnico.«

Pri pogledu na svojega moža je Nejta zapekla vest.

»Da, Sargon,« je rekla, »prišla sem, da ti povem resnico! Nimaš vzroka, zaničevati me. Nisem omadeževala tvoje časti in nisem te prevarila, kakor sem te laj rekla. Takrat sem se ti lagala. Zdaj se zavedam, kako sem pogrešila.«

Nejta ni mogla nadaljevati, ker jo je posilil jok. Ko jo je Sargon pogledal, se je prebudila v njem prejšnja ljubezen.

ževalo je vso noč. Zjutraj so bila polja in travniki pod vodo; tako je otava skoraj uničena. — Naša zadruga je nastavila osmico, ker vina drugače ne more prodati. Cena je nizka. Škoda, da niso začeli poprej. — Letina bo letos dosti slabša od lanske. Žita in krompirja je pol manj, fižol obeta boljše, koruza pa slabo. Mladina pa se za to žalostno stanje ne zmeni, temveč pleše vsako nedeljo, če ne doma pa v sosednih vaseh. Letos smo se postavili kar s tremi javnimi plesi.

Miren. — (Požar.) — Preteklo sredo ponoči je med hudo nevihto tresčilo v Brankovičev senik, ki je bil poln sena. Seno je pogorelo, senik je poškodovan. Na pomoč so prihiteli letalci s svojimi brizgalnimi. Posrečilo se jim je ogenj omejiti. Škoda je pokrita z zavarovalnino.

Iz idrijskega kotla in okolice.

Velik praznik. — Prihodnji mesec bo Idrija proslavljala izredno veličasten dogodek. Njen najodličnejši in najzaslužnejši meščan, preč. msgr. Mihael Arko bo obhajal slovesno zlato sv. mašo. Slavnost se bo vršila v četrtek 18. septembra zlasti za duhovništvo, v nedeljo 21. sept. pa za vse, ki bi se je v četrtek ne mogli udeležiti. Za častitljivo slavo splošno priljubljenega gospoda dekana se bomo Idrijčani z veseljem potrudili, da to ljubezen tudi dejansko dokažemo. Zato že danes kličemo: 18. in 21. sept. vsi v Idrijo!

Lep uspeh. — Cerkvena pevka izvrstna altistinja g.čna Poldi Rupnikova je z novim šolskim letom sprejeta kot redna gojenka ljubljanskega konservatorija, oddelek za solopetje. Mladi, komaj 20-letni rojakinji, ki že od novega leta pohvalno sodeluje tudi pri opernem zboru, želimo obilo vztrajnosti in uspehov.

Novo delo. — Pripravljalna dela za gradbo vodotoka od žgalnice do bodoče elektrarne na Marofu so se prejšnji teden pričela. Če ne bo pre-

huda zima, bo tam dosti dela tudi preko zime.

Povodenj. — Dvoje povodnji je bilo zadnjih 14 dni. Sicer ob takih prilikah ni več one slike, ko je bila tam ob Didičevem hotelu vsa glavna cesta pod vodo in so bili spodnji prostori sosednih hiš zaliti. Vse to je z odpravo »grabelj« zginilo. Pogrešali pa smo te grablje sedaj, ko je dvakrat tam nad Kobilu voda vzela večjo množino hlodov in jih odnesla naprej.

Novi grobovi. — V sredo 13. t. m. je umrla 77-letna Jožefa Jurjavčičeva, rudarjeva vdova. — V nedeljo 17. t. m. je umrl 83-letni Jernej Čopič, rudar v p. in posestnik v Rižah. Obema večni pokoj!

Tatvina. — V sredo je neznan uzmovič izpred garaže ukradel šoferju Janezu Brusu kolo, vredno nad 300 lir.

Vojsko. — V zadnji številki smo čitali, da je precej občin, ki so bile poškodovane po toči, dobilo nekaj davčnih olajšav. Kako pa mi, ali bomo česa deležni?

Sp. Idrija. — (Romanje.) — V petek 15. t. m. je naša župnija slovesno praznovala svoj farni praznik. Tem sijajnejše in pomembnejše pa je to slavlje, ker je združeno s starodavnim romanjem k »Mariji na skalco«. Zadnja leta se opaža, da se to lepo izročilo stare župne kronike s hvale vredno vnemo obnavlja, kar se je — žal — pred leti opustilo. Delavni gospod župnik se vedno trudi, da se v našem okraju zopet oživi ta božja pot, ki so se je naši davni pradedje v vseh duševnih stiskah zaupno oklepali. Poleg duhovnih dobrot je ta obnova koristna že iz dejstva, da je mnogo ljudi, ki ne zmorejo stroškov za potovanja na daljne božje poti. In res, tudi letos je bila udeležba nadvse sijajna, cerkev okrašena kot zala nevestica, spovednikov dosti, pritrkovanje ubrano in priznani pevci so se dobro pripravili. Ob 10. uri je bila slovesna sv. maša s prelepim slavnostnim govorom. Na koro se je izvajala Griesbacherjeva maša. Premnogo romarjev iz vseh krajev je prejelo sv. obhajilo, cerkev

pa je bila od ranega jutra do pozne noči neprestano obiskovana od zvestih častilcev Marijinih. Tudi gostilničarji so imeli dosti posla, vendar jim je treba priznati, da tudi ob takih prilikah goste ceno in dobro postrežejo.

Zadlog. — Truplo blagega Janeza Likerja, ki je umrl v tržaški bolnišnici, je bilo pripeljano v Črni vrh in tam ob veliki udeležbi pokopano. Značajnega krščanskega mladeniča je vsa župnija poznala kot vzornega fanta. Preostale, zlasti dobre sestrice, naj tolaži dobri Bog!

S Pivke.

Ostrožno brdo. — (Smrt.) — 13. t. m. je umrla komaj dve leti stara Mimica Trebec, po domače Hribarjeva. Prizadeto družino naj tolaži ljubi Bog.

Gabrče pri Senožečah. — Tudi mi bi radi imeli malo prostora v listu. Letina je pri nas srednje dobra. Skrbni nas samo, kako bomo spravili mlatnico iz Senožeč, kjer je že osem dni, k nam, ker je stara cesta radi popravil nerabna. — Slišimo, da bo v kratkem par porok. Poročili se bosta dve sestri. Sovaščani jima želimo obilo sreče.

Iz tržaške okolice.

Rojan. — Naš Rojan ima letos dobro letino v šagrah. Vsakih pet bajt ima zdaj šagro po trikrat: Greta, Trstenik, Škorklja. Ples je vsakokrat v nedeljo in še v ponedeljek. Fantje zdaj veliko zaslužijo in tako je naravno, da treba denarnici držati ventile odprte. Sredi Rojana imamo zdaj stalno plesišče. Tako je torej za napredek in izobrazbo storjeno, kar je »v naši moči«. Poleg skakanja z mosta dol imamo nov šport v nočnem tuljenju, ki ga izvajajo nadobudni »razpeljančki« pod ukradeno firmo petja. Zdi se, da nekateri »pojejo« za večerjo.

Barkovlje. — (Jernejevo slavlje.) — In zopet plesi.) — 24. avgusta časti naša fara svojega patrona in zaščitnika. Tujcem, ki bi se našega slavlja radi udeležili, naznanjamo, da

»Ali govoriš resnico, Nejta?« je vprašal s skrušenim glasom. »Nisi mi bila nezvesta?«

»Ne, ne! Zakaj bi bila sicer prišla v ječo. Prisegam ti pri Hatori in Amanti, da so me semkaj privedli zgolj očitki vesti. Hotela sem ti povedati resnico! Sargon, Sargon, odpusti mi!«

Stopila je k jetniku, pokleknila predenj in položila svojo majhno roko na njegovo.

»Odpusti mi in ne obupuj nad bodočnostjo. Milost Hatasu je tako velika kakor njena moč. Ko se povrneš, bom skušala popraviti zlo, ki sem ti ga prizadejala.«

Te besede so jetnika navdale z upanjem na bodočnost, polno ljubezni in sreče. Sovraštvo in srd sta se mahoma polegla v njem.

»Nejta,« je rekel, se sklonil k njej in ji mrzlično stiskal roko. »Ali mi prisežeš, da me počakaš in me zopet vzameš za moža, ko se vrnem?«

»Da, prisegam,« je odgovorila toplo Nejta. »Hatora naj čuje mojo prisego in naj me kaznuje, če jo prekršim!«

»Bogovi naj ti tisočkrat povrnejo te dobre besede, moja oboževana Nejta! Tvoja obljuba me bo vzpodbujala pri težkem delu v kamnolomih,« je odgovoril Sargon.

Hvaležnost in ljubezen sta ga prevzeli, da je pritisnil Nejto na svoje prsi in jo strastno poljubil na ustne. Tokrat se mu mlada žena ni upirala. Nežno čuvstvo ji je napolnilo srce in vrnila mu je poljub. Tedaj se je pojavil ječar in ženski sta odšli.

Ko je Roanta opisala Romi ta prizor, je mladi žrec postal mračen. Nejta je obljubila, da počaka Sargona. Nemirno se je izprehajal po terasi. Ljubosumnje, srd in sočutje so se borili v njegovi notranjosti. Toda njegovo velikodušno srce je kmalu premagalo neplemenite občutke.

»Ali morem videti Nejto?« je vprašal sestro.

»Spi, toda pojdiva!« je odgovorila Roanta.

Nekaj trenutkov zatem se je Roma sklonil nad posteljo, v kateri je Nejta trdno spala. Kakor da je začutila vase uprti pogled ljubezni, se je stresla in odprla oči.

Ko se je srečala z resnim in ljubečim pogledom onega, ki je umiril njen duševni vihar, se je nasmehnila in podala mlademu možu obe roki.

»Napravila sem po tvoji želji, Roma!«

»Dobro si napravila,« je rekel mladi žrec.

Ko mu je Nejta povedala, kaj je obljubila Sargonu, je Roma rekel:

bo glavna sv. maša ob 7½. Takoj po sv. maši bo slovesna procesija okoli ljudskega vrta. Popoldanska služba božja bo ob štirih. — Trsteniški fantje naznanjajo ples za pet nedelj zaporedoma. Kaj bo? Fantje in dekleta bi denar lahko porabila za kak boljši namen. Pri njih plešejo, drugod so pa skrbi za vsakdanji kruh. Pri nas se nekateri odpravljajo za delom v Francijo.

Iz Vipavske doline.

Ozeljan. — Na praznik Marijinega vnebovzvetja je umrla Katarina Peršič, stara 51 let. Nekaj dni pred smrtjo je rekla, da bo šla na oni svet baš na ta praznik. Njene besede so se uresničile. Zadnjih sedem mesecev je prebivala največ v postelji. Bila je skrbna mati ter pravi vzor žene in gospodinje. N. p. v m.!

Šmarje. — V nedeljo 14. septembra bomo praznovali običajni cerkveni shod (ime Marijino). Letos je minilo 300 let, odkar so sezidali našo farno cerkev. Letopisa sicer nimamo, a se lahko zanesemo na zgodovinske podatke. Prvotna cerkev je bila posvečena sv. Luciji. L. 1630. so jo naši pradedje korenito prenovili. Ostal je samo presbiterij z oltarjem. Od takrat je cerkvena zaščitnica Marija. Okoli cerkve je pet krasnih velikanskih lip. Vsako leto nas obišče mnogo ljudi iz sosednih krajev. Upamo, da tudi za tako redko obletnico ne bodo izostali.

Ustje pri Ajdovščini. — (Smrt.) — Dne 6. avg. se je vršil pogreb našega mesarja in gostilničarja Ignacija Stibilja ob obilni udeležbi prijateljev in znancev. Ranjki je bil pred vojno nekaj let župan občine Ustje. Zadnja leta so ga mučile razne bolezni in en teden pred smrtjo si je šel iskat zdravja v bolnišnico v Gorico, kjer ga je zadela kap v starosti 66 let. — N. p. v m.!

Planina pri Vipavi. — (Razno.) — 14. avgusta je Vipava zelo narasla. Umazala je otavo po senožetih ter poškodovala koruzo in poljske pridelke. — 15. avgusta smo šli v Log.

Bilo nas je manj kot druga leta. — Poti smo začeli z robotami popravljati, ker niso bile več niti za pešce. 16. avgusta je dvakrat padala toča in opustošila nad polovico vseh pridelkov. Trud je bil zaman.

Vipava. — Pred šmarnim praznikom je Vipava prestopila bregove in poplavlila spodnji del trga. Promet je bil radi tega precej omejen. V soboto je pa padala toča, ki je napravila mnogo škode.

Velike Žablje. — V zadnji številki smo poročali, da nam je neurje prizaneslo. A predno je »Novi list« prišel v vas, se je položaj spremenil. V četrtek 14. t. m. smo imeli hud naliv. Vipava je prestopila bregove in preplavila polovico našega polja. Največ škode je na otavi in na fižolu. V soboto zjutraj smo imeli pa točo, ki je pobila grozdje in druge poljske pridelke. — Cerkevni shod smo prav lepo praznovali. Obisk iz sosednih vasi je bil velik. Vse se je vršilo v redu.

Slap pri Vipavi. — (Toča.) — V soboto 16. avgusta nas je zadela ujma, kakršne ne pomnijo najstarejši ljudje. V času petih ur je od severozapada prihrumela trikrat grozovita toča in uničila naša polja in vinograde. Prvič se je usula ob pol štirih zjutraj, drugič ob pol sedmih in tretjič ob 9. uri. Druga debela kot orehi (ena je tehtala 23 dkg) je bila najhujša. Padala je 20 minut. Pobila je šipe, drobila opeko, oklestila drevje, opustošila vrte, polje in vinograde. Pobrala je od 80% do 100%, poljskih pridelkov. Ostala je edino še razcefrana koruza. Marsikomu so stopile solze v oči, ko je videl uničen trud svojega dela. Prej lepo obetajoča letina — potem popolno opustošenje.

S Krasa.

Temnica. — Zopet se sliši, da bo v nedeljo 24. avgusta v gozdiču med Temnico in Lipo ples. Mladina bo zopet zapravljala denar in zdravjel Kam plovemo!

Nabrežina. — (Cerkveno slavo.) — Nesreča na delu. — Preteklo nedeljo je Nabrežina obha-

jala praznik sv. Roka, cerkvenega zaščitnika. Po sv. maši se je ob veliki udeležbi vaščanov in okoličanov vršila običajna procesija, pri kateri je sodelovala tudi nabrežinska godba. Vse bi bilo prav, samo reda smo pogrešali. Reditelji so bili na mestu, le udeležencem bi priporočali več čuta do discipline. Oni pa, ki ob oglih prodajajo zijala, naj se za tisti čas odstranijo, kajti le tako bo procesija dobila tisto resnost, ki ji gre. — V četrtek se je v kamnolomu industrialca Pergarca ponesrečil kamnosek Ivan Peršič iz Nabrežine št. 104. Ko je bil zaposlen pri žerjavu za dviganje velikih kosov kamna iz kamnoloma, je nepričakovano dobil hud udarec od ogrodja dvigala v kolk na levi strani. Z avtomobilom rešilne postaje so ponesrečenca prepeljali v tržaško bolnišnico. Zdravniki upajo, da bo okreval v dveh tednih.

Iz Gor.

Tolmin. — (Praznik vnebovzvetja. — Sprejem novih Marijinih hčerk.) — Spet je minilo leto in spet se je približal 15. avgust, največji in najlepši naš praznik. Slovesno smo ga praznovali in glavni oltar je bil kar najlepše okrašen. Bila je slovesna sv. maša in naš zbor nam je zapel mašo. A. Bosiljeva. Lepi sta bili tudi pesmi: Adamičeva »Ave Maria« za ženski zbor in Železnikova »Naši Materi« za meš. zbor. Lepo je petje, a še lepše bi bilo, če bi ga spremljale orgle. Zelo jih pogrešamo. Nekaj pa je bilo letos, kar je lepo razpoloženje praznika pokvarilo, namreč, da se ni mogla vršiti procesija, ker ni bilo niti enega fanta, ki bi nesel nebo. Toliko fantov, kjer jih ni treba, za to pa jih je sram? — Na praznik je bil tudi sprejem novih Marijinih hčerk. Iz Marijinega doma so prišle v sprevodu do cerkve, kjer so vesele pritekale v naročje naše Matere.

Kanal. — V petek na praznik Marijinega vnebovzvetja je imela naša farna cerkev svojo največjo in najlepšo slovesnost v letu. Mlado in staro se je za ta dan pripravljalo, tako

»Nič naju ne more razdružiti. Nejta, zakaj najina ljubezen, ki je oproščena vseh madežev, je prijetna bogovom. Dokler bom živ, ti bom zvest prijatelj, svetovalec in zaščitnik v težkih trenutkih. Tvojo obljubo odozbravam. Zakon je sveta stvar. Tvoja dolžnost je, da popraviš zlo, ki si ga napravila svojemu možu.«

S solznimi očmi je Nejta objela Romo in rekla:

»Velikodušen si in dober kakor bog! Dokler me boš ljubil in vodil, bom srečna in poštena.«

XII.

Buto.

Daleč od obljudenih krajev se je v nizki, močvirnati dolini raztezalo mesto Buto, ki je bilo zaradi slabih cest težko dohodno. To mesto je bilo določeno za pregnance in za one, ki niso hoteli obračati nase pozornosti. Sedaj je bilo tudi bivališče mladega brata kraljice Hatasu.

Neznatno mestece je bilo obdano z okopi in jarki ter podobno trdnjavi. Sredi mesta je stal na umetno napravljenem gričku majhen dvorec. Obsežno dvorišče je bilo polno vojakov. Pri vseh vhodih so stale straže,

Tudi na stopnicah in pri vratih v veliko dvorano so bili vojaki. V dvorani sta za bogato obloženo mizo sedela dva moška. Nekaj suznjev jima je streglo in polnilo čaše. Eden izmed njiju je bil mlad moški srednje postave. Bil je to Antef, poveljnik Buta, zanesljivo orodje Semnujevo. Z neutrudljivo čuječnostjo je stražil imenitnega in nevarnega jetnika, ki mu je bil izročen v varstvo.

Antef je jedel in pil, toda skrivaj je opazoval kraljeviča. Lepo in razumno kraljevičevo obličje je bilo mračno kakor oblak. Zdajci je odmaknil stolico in vstal. »Daj privedi konja, Antef. Hočem se nadihati svežega zraku in se nekoliko raztresti na daljšem izprehodu,« je rekel s pretrganim glasom.

Antef je tudi vstal in se spoštljivo priklonil.

»Obžalujem, kraljevič, da ti ne morem ustreči, zakaj po najvišjem ukazu iz Teb ne smeš zapustiti Buta.« Živa rdečica je oblila Tutmesovo obličje in oči so se mu jezno zablistale. Zaničljivo je rekel:

»Nočem, da bi tvegala glavo zame, pripravi mi nosilnico, pojdem v tempelj!«

Antef je šel, da izvrši povelje. Tutmesa je davilo. Zaškripal je z zobmi.

(Dalje.)

da ostane praznik Rožence vsem v najboljšem spominu. Že pri prvi maši smo lahko občudovali ubrano petje domačega pevskega zbora, a pri slovesni drugi maši je cerkveni zbor pomnožen z vijolinami in znanim solistom iz Gorice navdušil vse navzoče vernike. Zbor je vodil in za to priliko orglal neumorni pevovodja iz Gorice. Pela se je veličastna Perosijeva: Missa pontificalis I, ki je bila skrbno pripravljena in je radi tega tudi v vsakem oziru dobro uspela. Ta Perosijeva slovesna maša je bila pri nas prvič podana in nekateri stavki se ne bodo kaj kmalu pozabili. Naj omenim tukaj le veličasten »Kyrie« ter konec »Glorije« in »Creda« z lepo fugo po motivu Alleluje. Mehki in nežni glasovi orgel so pri solospelih vplivali na vdano in pobožno razpoloženje vernikov z vso skrivnostno močjo lepe pesmi. Po končani maši se je razvila procesija, kateri je sledila velika množica ljudstva. Pri slovesnosti je asistiral vse duhovništvo kanalskega dekanata. Popoldne ob 3. uri so bile slovesne večernice. Pele so se Vodopivčeve litanije in Tantum ergo. Končani službi božji je sledil majhen cerkven koncert, ki je obsegal lepa izbrana zborova dela in solo petje. Prevladovala so skladbe Vinka Vodopivca, ki so se našim zborom in ljudstvu najbolj priljubile. Pri tem moramo opozoriti z največjim veseljem na dve znani ljudski pesmi, katere je pela vsa cerkev z veliko vdanostjo in navdušenjem. Mogočno je odmevala po prostrani farni cerkvi božja pesem v počaščenje Marije, naše zavetnice. Da je ta praznik tako lepo uspel, gre zasluga našemu gosp. dekanu, ki se vsak dan žrtvuje za svoje vernike in cerkev.

Bate. — Dopisnik v 28. številki »Novega lista« je nekaj prav videl, a vsega pa le ne. Kar se tiče vode, je že vse v redu, le denarja nimamo za pravo. Prolili smo g. občinskega načelnika, da bi občina popravila. — Tisto glede deklet pa ni nič res, kajti naša dekleta so dostojno oblečena in tudi sicer na mestu. Želimo le, da bi ne postala slabša. — Dobili smo tudi novo cerkveno uro. Prejšnjo je uničila vojna. Hvaležni smo č. g. kuratu, ki se je toliko trudil, da je dobil zanjo vojno odškodnino.

Dol. Tribuša. — Povsod tarnajo o brezposelnosti, pri nas pa je ni, kajti vsi so zaposleni pri grajenju cest. — Pravijo, da bomo dobili novega pismo- nošo. Priporočamo mu, naj bo skrben, vključen in ne preveč radoveden.

Bukovo. — (Smrt.) — Pri nas je neizprosna smrt ugrabila v cvetju let Terezijo Hvala, članico Marijine družbe. Delj časa je bila priklenjena na postelj, pa je vse voljno prenašala. Na zadnji poti so jo spremljale številne sestre. N. p. v m.!

Roče. — 15. avgusta je umrl dobri, 22-letni mladenič Janez Lukman. Pogreb se je vršil v nedeljo 17. t. m. ob obilni udeležbi vse duhovnije. Ko so ga polagali v grob, je bilo toliko žalosti, da nobeno oko ni ostalo suho, najlepša priča, kako ga je vse cenilo in

spoštovalo. Težko prizadeto družino ter prijatelje naj tolaži zavest, da je pokojnik našel pri Bogu lepši dom.

Iz Brd.

Šlovrenc. — (Spominski dan.) — Letošnji praznik sv. Lovrenca je nudil naši duhovniji tri stvari, ki služijo, da jih objavimo. Obiskal nas je rojak č. g. Lojze Kodermac, župnik v Volčah. Z lece nam je govoril tako toplo in prepričevalno, kot je le njemu lastno. Kakor vrtnar v domačem vrtu je zajemal z bogatih gredic svoje duše in presajal v naša srca, ki so se voljno odpirala njegovi topli besedi. G. rojaku se za bogati duhovni dar najtopleje zahvaljujemo. — Vedenje duhovljanov je bilo v cerkvi in pri procesiji tako vzgledno kot malokdaj. V tem pogledu moramo pohvaliti tudi mladino. Da bi bilo zmeraj tako! — Pohvale je vreden tudi lep in skrbno pripravljen nastop domačega pevskega zbora. Vzajemna ljubezen pač vse premore. Pevovodji in pevcem prav iskreno čestitamo.

Števerjan. — (Opustošena vas. — Naše ceste.) — Našo vas je toča grozno opustošila. Po vlogradih in poljih je tako kot pozimi. Uničeno je vse. — Ceste se sedaj pravljajo. Ugotoviti pa moramo, da pri delih domačini niso zaposleni, čeprav je pri nas dosti brezposelnih in nam je občinski načelnik obljubil, da jih bo vzel k delu.

Iz Istre.

Marezige. — (Krvav pretep.) — V vasi Vanganel je bila v nedeljo 10. avgusta ljudska veselica s plesom. Potekla je čisto mirno. Ko sta se pa dva fanta Belič in Babič peljala na svojem vozu domov, ju je napadel 22-letni Marij Stock in ju z nožem precej ranil. Fanta seveda nista mirno držala. Nastal je krvav pretep. Sosedje so slišali kričanje in so prihiteli ter vse tri ločili. Ker so bili vsi trije močno ranjeni, so jih naložili na voz in odpeljali v bolnišnico v Koper. Sedaj preiskujejo zadevo orožniki.

Spodnje Škofije. — Naša cerkvena je žares majhna in siromašna. Zato smo začeli preudarjati, da bi jo kaj povečali. Pravzaprav bi bilo dobro kar novo zidati. Sestavljen je že odbor, ki je prevzel skrb za to, da se delo vzame v roke. Vsi dobro misleči bodo delo odbora in prizadevanje g. župnika radovoljno podpirali.

Rizana pri Koprju. — Da naš rajni župnik Artur Luksa ni še pozabljen, smo videli v sredo 13. avgusta. Ta dan so se na Rižani zbrali duhovniki sošolci, ki so študirali bogoslovje skupaj s pokojnim Lukšo ter pred 15 leti nastopili duhovniško službo. Med temi je tudi naš novi župnik Guido Galvani. Za rajnega g. Arturja sta bili dve sv. maši, ena tiha, druga slovesna z asistenco. Po slovesni liberi so šli pomoliti tudi na grob, kjer stoji kamenit križ z lepim napisom. Veliko župljanov je bilo pri maši, čeprav je bil delavnik, in mnogi so bili tudi pri spovedi in sv. obhajilu za dušo nepozabnega pokojnika.

Plavije. — (Letina in še kaj.) — Dolgo se že nismo oglasili v »Novem listu«. Povedati moramo torej sedaj, kako nam gre. Dežja imamo dovolj. Krompir je obrodil malo, komaj za polovico drugih let. Češnje so se prodale dobro, žal samo, da jih je bilo malo, ker so jih gosenice mnogo uničile. Koruza kaže dobro, pšenice pa smo imeli manj kot lani. Sena imamo, hvala Bogu, dovolj. Trte je napadla peronospora in črni palež. — Za zabavo je tudi poskrbljeno. Šagre se kar vrstijo druga za drugo, zdaj v tej, zdaj v oni vasi. Imeli smo tudi vrtljak.

Objave.

Pobožnost za može in fante

v Logu pri Vipavi, 30. in 31. avgusta 1930.

Sobota, 30. 8. 1930. Ob 4ih popoldne se prične spovedovanje. Ob 6ih zvečer prvi govor. Po govoru pete litanije Matere božje in blagoslov. Nato skupna ura molitve, (3. ura in druge ure pol pred Sv. R. T.). Od 10ih zvečer do 5ih zjutraj skupno nočno češčenje Sv. R. Telesa v cerkvi v Logu.

Nedelja, 31. 8. 1930: Ob 5ih se prične spovedovanje. Ob 6ih drugi govor. Po govoru sv. maša s petjem pred Sv. R. T.; med sv. mašo skupno sv. obhajilo mož in fantov. Potem še več sv. maš. Ob 9ih sv. maša s petjem pred Sv. R. Telesom; med sv. mašo tretji govor. Po sv. maši pete litanije Srca Jezusovega, Te Deum in blagoslov. Po blagoslovu je shod končan.

NB. Ženskam 30. in 31. vstop v loško cerkev ne bo dovoljen. Večerjo prinesite seboj. Prenočevali bomo lahko v cerkvi ali v okolici. Možje in fantje! Že v tretje Nas vabi Marija k Svojemu Sinu!

Zavod šolskih sester v Tomaju.

Kot vsako leto se bo tudi letos z oktobrom otvoril šestmesečni gospodinjski tečaj, ki ima namen, da poda doraščajočim mladencem priložnost, toliko teoretično kolikor praktično, se pripraviti za svoj bodoči poklic. Natančnejša pojasnila daje vodstvo zavoda. Namerava se tudi za gojenke, ki so dovršile ta tečaj v minulem letu, prirediti kratek tečaj za vkuhanje sadja, ako se jih bo priglasilo zadostno število. Ta dva do tridnevni tečaj bi se vršil 22., 23. in 24. septembra.

Malo semenišče.

Prošnje za sprejem novih in za ponovni sprejem bivših gojencev naj se pošljejo po župnih uradih na ravnateljstvo zavoda do konca avgusta. V I. gimnazijski razred bodo sprejeti dečki, ki so dovršili 11 let in peti razred ljudske šole ter z dobrim uspehom prestali sprejemni izpit na kaki državni šoli ali pa pred izpitno komisijo semenišča (v prvem tednu oktobra). Za natančnejša pojasnila naj se prizadeti obrnejo na ravnateljstvo semenišča.

Kdor je našel.

V noči med četrtkom in petkom je odnesla Vipava iz Malih Zabelj dve kadi (3 in 6 hl). Kdor jih je našel, naj javi lastniku Trebižanu Alojziju, Male Zablje št. 252, p. Sv. Križ pri Ajdovščini (S. Croce di Aidussina).

Kdor ulovi

ali ubije kakega ptiča z obročkom, naj to takoj javi predsedstvu društva »Arthemisa« (via Mazzini, 1. — Fiume) z natančno oznako kraja, dneva in ure. Obroček naj se odpošlje na predsedstvo omenjenega društva. Gre za proučevanje smeri ptičjega preseljevanja.

Okno v svet.

Italija in Zveza narodov.

V pisarnah Zveze narodov je zaposlenih 650 uradnikov, med njimi 175 višjih. Število gotovo ni visoko, če pomislimo, da se Zveza bavi s političnimi, manjšinskimi, socialnimi, zdravstvenimi, gospodarskimi in drugimi vprašanji. Vodstvo vseh uradov je v rokah glavnega tajnika, ki je Anglež. Njegov namestnik je Francoz. Ta dva dejanski vodita vse poslovanje. Ko so Zvezo ustanovili, so tajniku in namestniku samo v širokih potezih začrtali delokrog. Delo pa se je množilo in vpliv je rasel. Zato je bilo sčasoma treba misliti na to, da se delo in oblast tajnika in njegovega namestnika natančneje določi. Posebna komisija je izdelala tozadevni načrt, ki so ga predložili vsem državam, članicam Zveze, da povedo o njem svoje mnenje. Italijanska vlada je na to odgovorila, da je treba število odločilnega uradništva razdeliti sorazmerno na vse države, kajti zdaj imata Anglija in Francija poleg tajnika in namestnika še skoraj polovico drugih uradnikov. Anglija in Francija pa svojih predlogov še nista javili.

Stavka v Franciji.

V industrijskih krajih severne Francije se že par tednov bije hud boj med delavstvom in delodajalci. Gre za delavsko zavarovanje, katero je vlada vpeljala z zakonom. Zakon določa, da morajo prispevke za zavarovanje delavcev plačevati delavci in delodajalci. Delavci so se pa temu uprli, češ, da naj plačajo delodajalci vse. Ti se niso hoteli vdati, ker trdijo, da je industrija, zlasti kovinarska in predilniška, danes v tako težkem položaju, da ne more prenesti novih bremen. Ker se niso mogli zediniti, so delavci začeli stavkati. Danes stavka v severni Franciji skoraj 200.000 delavcev. Posredoval je minister za delo Laval, a ni uspel. Industrijska središča severne Francije počivajo. 4. avgusta so predilniški delavci proglasili splošno stavko. Danes je položaj nespremenjen.

Proti mirovnim pogodbam.

Nemški minister za zasedeno ozemlje Treviranus je v nedeljo 10. avgusta imel govor v spomin na ljudsko glasovanje v vzhodni in zapadni Prusiji, ki se je vršilo pred 10 leti. Glede na vzhodno mejo je rekel, da je hodnik med Vzhodno Prusijo in Nemčijo (mišljen je ozek pas ozemlja, ki veže Poljsko z mestom Gdansk (Danzig) in z morjem ter Vzhodno Prusijo čisto loči od Nemčije; kdor hoče priti po suhem iz Nemčije v Vzhodno Prusijo, mora iti čez poljsko ozemlje; ur.) nezaceljena rana v vzhodnem delu nemške države. Bodočnost Nemčije in Poljske da je odvisna od pravične ureditve vzhodnih meja. S tem je Treviranus posredno zahteval spremembo versajške mirovne pogodbe. — Odmev Treviranusovega govora je bil zelo močan. Angleško in francosko časopisje je takoj začelo živahno ugo-

varjati. Za stvar se je zanimal tudi zunanji minister Briand, ki je nemškemu poslaniku v Parizu ugovarjal in namignil, da ne gre, da bi minister tako govoril. Poslanik je izjavil, da Treviranus ni govoril kot pooblaščenec vlade, temveč kot poslanski kandidat svojim volilcem. — Istočasno, torej 10. avgusta, so poljski legijonarji (vojni prostovoljci) na zborovanju v Radomsku prisegli, da bodo dohod do morja in poljsko mejo sploh branili do zadnje kaplje krvi. — Zanimivo je, da je istega dne tudi bivši francoski ministrski predsednik Poincaré pri odkritju spomenika padlim vojakom občine Chaillon v severni Franciji izjavil, da ni lepo, če se Nemci v mirovne pogodbe vedno zaletavajo in zahtevajo vedno novih ugodnosti.

IZPRED SODIŠČA.

Pred goriškim kazenskim sodiščem so sedeli preteklo sredo gg. Joško Braut, vodja Alojzijevejša; Romuald Makuc, organist v Cerovem; Ciril Sedej, kurat v Števerjanu; Alojzij Mulig, vikar v Cerovem ter Aleksander Blažič, organist v Števerjanu. Načelnik krajevne varstvene oblasti gosp. Karol Bajardi, obč. načelnik v Kojškem, je podbrigadirju Ubaldu Trombini naročil napraviti ovadbo, da so imenovani gospodje na velikonočni ponedeljek po blagoslovu v Gor. Cerovem priredili javno pevsko zabavo, pri kateri so sodelovali razni cerkveni zbori. Ta pevska prireditev se je vršila brez oblastvenega dovoljenja, pravi obtožba. Zato so se omenjeni organizatorji tega javnega pevskega nastopa pregrešili zoper 67. in 16. § postave o javni varnosti. Podbrigadir Trombini k razpravi ni prišel. Vsi obtoženci so na sodnikovo vprašanje odločno zanikali, da bi bili organizirali

Vprašanje Vilne

se je zopet pojavilo. Vilna je mesto v severni Poljski blizu litavske meje. Litavci ga hočejo imeti zase, ker je mesto zanje zgodovinsko važno in jim je bilo v mirovnih pogodbah priznano. Voldemaras, bivši litavski ministrski predsednik in diktator, je Vilno proglasil celo za litavsko glavno mesto. Do jeseni l. 1928. je bilo vprašanje Vilne stalno na dnevnem redu Zveze narodov, ki se je trudila, da ustvari znosno razmerje med Poljsko in Litavsko. V novembru 1928. so sklenili nekak dogovor, ki naj napravi mir na meji. Nekaj časa je kazalo, da je vprašanje res rešeno, a zdaj se je litavska vlada zopet pritožila proti Poljski, češ, da se ne drži danih obljub. In tako se bo Zveza narodov v septembru spet bavila s to zapleteno in navidez nerešljivo zadevo.

brez dovoljenja kako pevsko prireditel. Na velikonočni ponedeljek so se po blagoslovu pevci ustavili na Prinčičevem dvorišču ter tja povabili tudi nje. Dekleta so res začela peti, pa ne cerkvenih pesmi, kot pravi obtožnica, ampak narodne. Izmed več povabljenih prič je zadostovala sodniku le ena. — Medvešček, cerkveni pevec iz Cerovega. Ta je potrdil besede obtožencev ter med splošnim smehom še pristavil, da so peli tudi zaljubljene pesmi. Namestnik državnega pravdnika je bil mnenja, da tako petje ni kaznjivo. Taki slučaj, da družba kako zapoje, je rekel, se godijo vsak dan. Kam bi prišli, če bi bilo tako petje kaznjivo ali prepovedano. Sodnik, kateremu je bila vsa zadeva takoj jasna, je dal besedo še zagovorniku drju. Tonkliju. Ta je v kratkih, mirnih in prepričevalnih besedah dokazal, da obtoženci niso zakrivali kaznjivega dejanja. Sodnik je nato vse obtožence oprostil.

Kaj se sliši po svetu.

Največji dijamant.

imenovan »Nassak Diamond«, je prešel sedaj v Ameriko. Našli so ga pred sedem sto leti v Indiji, kjer je mnogokrat menjal gospodarja. Leta 1800. ga je kupila neka angleška družba in poslala v domovino. Tudi tu je bil večkrat prodan, kajti angleški krezi so se zelo potegovali zanj. Cena je bila za nas priproste zemljane naravnost nepojmljiva. Sedaj je šel preko atlantika v bogatejši novi svet.

Pol stota vrabcev zaplenjenih.

Lovsko društvo v Valenci je dalo zapleniti pol stota vrabcev, ki sta jih nalovila neki Emilij Bigliani in Anton Vercellotti brez dovoljenja poljedelskega ministrstva. Zaplenjene vrabce bo prodala sodnija.

Umeten dež.

Holandskemu učenjaku Veraaltu se je posrečilo narediti umeten dež. Vzel je v letalo 1500 kg ledu, katerega mu je dal s pomočjo ogljenčeve ki-

sline prav nizko temperaturo ter ga je lahko zdrobil v prah. V gotovi višini nad oblaki je spuščal iz letala ledeni prah, ki se je v toplih zračnih plasteh spremenil v dežne kapljice. Umetni dež je padal na daljavi 10 kilometrov. Ko se bodo poskusi izvajali na veliko, bo imelo poljedelstvo od tega lepo korist.

O starih kanonih.

V nekaterih kitajskih rokopisih se bere, da so l. 961. prišli pred cesarja Tsai-Tsona tujci in so mu pokazali, kako se dado s pomočjo ognja metati puščice na veliko razdaljo. L. 1001. so Kitajci že imeli nekakšne cevi za metanje ognja. Čez 100 let so iznašli »iho-tsian«, to so bambusove cevke, katere so napolnili z razstrelivom ter jih potem uporabljali kot danes bombe. V srednjem veku so Arabci dosti uporabljali tako zvani grški ogenj. Za metanje tega hudega morilnega sredstva so uporabljali nekake razpršilnike. Ti kanoni so bili najhujše

vrste za tedanje čase. Zgodovinar Junville piše v svoji »Zgodovini kralja sv. Alojzija«: »Nekega dne so prišli Turki s hudim orožjem, ki so ga klicali »Petriera«, s katerim so metali grški ogenj, kar je najhujša stvar, kar sem jih kdaj videl. Ko je padlo na tla, je naredilo tak ropot, kot da je palo z nebes. Ko je letelo po zraku, se je zdelo kot žareč zmaj in je svetilo kot ob največjem dnevu.«

Velik pretep.

V romunski vasi Fejer je prišlo do velikega pretepa. Kmetje so se oborožili z lopatami in motikami ter napadli drug drugega. V pretepu, ki je nastal radi nekega pašnika, so bili 4 kmetje ubiti, 25 pa je bilo ranjenih.

Šesti čut živali.

Prirodopisci so že dolgo domnevali, da morajo imeti živali posebne čute, kakršnih ljudje nimamo in ne poznamo. Čudovit je n. pr. smisel za smer pri golobih pismonoših. Natančno opazovanje je pokazalo, da bo res tako. Čebela vidi ultravioletne žarke, ki so za človeško oko čisto nevidni. Mravlja ima boljši vonj kot vsak človek. Nekateri živali so posebno občutljivi za električne valove pri brezžičnem brzojavljanju. — Kljub napredku v znanosti so na svetu še vedno uganke.

Tisočletna drevesa.

V francoski vasi Alouville (izg. Aluvil) stoji star in izredno velik hrast. L. 1696. je tamkajšnji župnik dal napraviti v njegovem deblu kapelico, ki je še danes ohranjena. Drevo mora biti staro najmanj tisoč let. Tudi v Normandiji, istotako na Francoskem, imajo velikanski hrast s kapelico v deblu. Ta meri 9 metrov v obsegu. — Zelo stara drevesa so cedre na Libanonu. Prirodopisci pravijo, da imajo najstarejše več tisoč let. Danes pa so že silno redke. — V Ameriki rastejo tako zvane sekavje, ki dosežejo nenavadno višino — angleški učenjak Wakott je zmeril eno, ki je bila visoka 123 metrov — in dolgo življenje, ki se raztegne lahko v tisočletja. — Kaj je človeško življenje v primeri z življenjem teh dreves!

Tanki v prihodnji vojni.

Ob italijanski meji se Francozi pripravljajo na velike vojaške vaje. Tanke, to je neke vrste oklopne avtomobile, ki se pomikajo na velikanskih verigah, so spravili Francozi že 2000 metrov visoko in z njimi bodo prekoračili skoro 3000 metrov visoke grebene. V tankih je prostora za več mož in za strojne puške. Že leta 1925. so Angleži vpeljali tanke za enega moža. Ti tanki vozijo s hitrostjo navadnega avtomobila in strokovnjaki računajo, da bodo v nekaj letih dosegli hitrost 150 kilometrov. V prihodnji vojni se bo vojak kar v tanku peljal v nasproten tabor, če mu ne bo sovražnik podkuril s težko granato.

Ukradena nevesta.

V Prokuplju v Srbiji se je dogodilo. V hiši sta stanovali sami stara teta Urša in njena lepa vnukinja Stana. Pa se ti v Stano zaljubi Bogdan iz Ču-

prije, ki pa ni mogel priti do dekleta, ker ga je teta Urša vedno z metlo, če se je približal hiši. Enkrat ga je obšla celo z vročo vodo. Kaj storiti? Pa Bogdan iz Čuprije je bil junak. Sklenil je Stano ukrasti. Zbral je tri prijatelje, prišel s konji ponoči k Uršini hiši, postavil na okno Stanine sobe lestvo, odprl okno in nalahno stopil v sobo. Nisi slišal drugega, kot enakomerno dihanje. Hitro vrže Bogdan rjuho čez obraz speče, katero dobro zavijejo in v trenutku prevežejo, potem skozi okno in na voz ter v dir. Bogdan je gorrel v pričakovanju, da bo videl ljubljeni obraz. Odvezal je vrv, odkril rjuho in — pljunil. Zagledal je obraz stoletne Urše. Ustavili so konje, Uršo odložili v cestni jarek in šli. Prej pa so dali še Urši brco. Z zadevo imajo sedaj opraviti orožniki.

Povedati je vendar treba!...

V velikih mestih dobiš, kar hočeš, od trakov za čevlje do starih avtomobilov. Narede ti pa tudi gramofonske plošče. Besedilo lahko izbiraš ali celo sam narekuješ.

Nekega dne je v nekem velikem mestu, recimo v Pragi, vstopil v gramofonski oddelek veletrgovine X. neki človek mračnega obraza in vprašal, ali mu narede ploščo z besedilom, ki ga bo sam narekoval. Peljali so ga v določeno sobo. Tam je bila uradnica, ki je takoj pripravila vse potrebno. »Rad bi ostal sam,« je zagodrnjal človek. »Lahko greste, gospodična. Izgubili itak ne boste nič, ako ne boste slišali, kar bom govoril.« Uradnica mu je povedala, da mora biti zraven.

»Škoda!« je mrmral možakar, »no, pa poslušajte!«

»Ali pa ste že pripravili, kar boste govorili. Časa imate samo pol drugo minuto.«

»Že dobro! Ali lahko začnem?«

»Izvolite!«

Iz vlekel je iz žepa listek in začel brati: »Mojemu predstojniku Filipu Kvatkovskemu!« Uradnica, ki se je bila prej nekoliko oddaljila, je poslušnila. Oni pa je govoril dalje: »Zaničujem vas in smejem se vam, če mislite, da se vas bojim. Vrabci že čivkajo na strehi, da ste največji tepec med uradniki naše države in skrajno domišljav človek. Prepričani ste, da nekaj znate, jaz pa vam javno povem, da jo vedno polomite in da iz vas ne bo nikdar nič. Tistega osla bi rad poznal, ki vas je porinil na to mesto. Gospod Kvatkovski, tepec ste, osel, bedak, ničvrednež, lenuh...«

»Plošča je polna,« ga je ustavila uradnica.

»Dobro!« je rekel mož nekoliko ljubezniveje. »Sedaj bom pa lahko slišal, kar sem govoril, kajne?«

Takoj. Samo namazati jo moram. — Opozarjam vas pa, da se »lenuh« ne bo slišal, ker je bilo premalo prostora. Plošča je dobra za petdeset ponovitev.«

»Pustimo torej »lenuha«...« je za brundal neznani gospod velikodušno. »Petdeset bedakov in ničvrednežev zadostuje.«

»Ali naj jo pošljemo na naslov gospoda Kvatkovskega?« je še vprašala uradnica.

»Kaj pa mislite?« se je mož ustrašil. »Saj je vendar moj predstojnik!«

»Zakaj pa ste dali ploščo napravi?«

»Eh kaj, enkrat je vendar treba povedati resnico in si dati duška!«

Roparji - vojaki.

V vas Durakovci na Moravskem je pred kratkim prišla vojaška straža obstoječa iz 6 mož in 1 podčastnika. Slednji je izjavil obč. načelniku, da se v vasi skriva vojaški begunec, katerega ima nalog prijeti. Načelnik je pa odločno zavrnil, da v vasi ne skriva nobenega pobeglega vojaka. Vojaki so pa vztrajali pri svoji trditvi in zahtevali od vaščanov, da jim morajo za kazen, ker skrivajo vojaškega begunca, nemudoma izročiti 10 svinj, nekaj vreč žita in sladkorja, nekaj masla in jaje ter 5 tisoč kron. Kmetje, preplašeni z orožjem, so zbrali vse zahtevano in izročili patrolji, ki je nato takoj zapustila vas. Vaški načelnik je o nastopu vojakov telefonično obvestil okrajno glavarstvo v Ogrskem Brodu. V njegovo veliko začudenje so mu od tam odgovorili, da glavarstvo ni poslalo k njim nikake patrolje. Namišljeni vojaki so torej bili preoblečeni razbojniki. Orožniki, ki so takoj začeli zasledovati tolovaje, so dva vlovili, ostali so se pa vrnili v vas in zažgali načelnikovo hišo.

Zaradi mačke.

Sledeča zgodba je čisto kitajska. Vdova Wu je imela psička, ki ni mogel mačk. Njen sosed Chang pa je imel mačko, ki mu je bila zelo ljuba. Nekega dne je psiček vdove Wu nalletel na Changovo mačko in jo zadavil. Chang je bil neutolažljiv. Šel je k vdovi Wu in zahteval, naj kupi za mačko lepo krsto. Gospa Wu je takoj privolila. Chang pa je zahteval dalje, naj gre k pogrebu mačke tudi najstarejši sin vdove Wu. Ta pa je bil 20-leten mladenič in se je branil. Ker Chang ni odnehal, se je sin končno vdal. Stvar bi bila torej v redu, ako bi se vanjo ne bil vmešal sosed Wang. Ta je izjavil, da je zadevo opazoval kot nepristranski gledalec in da je po njegovem mnenju šel gospod Chang s svojimi zahtevami predaleč. Beseda je dala besedo, iz preobilice besed je pa nastal pretep. Nepristranski opazovalec Wang je Changa korenito premlatil. Boj je bil tako resen, da se je na pozorišču prikazala policija in zaprla vse štiri. Sedaj se vrši preiskava, ki se bo, kot kaže, končala z velikim procesom. — Na vsej stvari ni nič prav za prav posebnega. Zanimivo je le dejstvo, da se kitajski časopisi z njo zelo obširno bavijo. Najbrž jim je ljubša kot večna državljanska vojna.

Pijančev kes.

Tudi najbolj zakrknjeni pijanec doživi včasih kak svetel trenutek kesanja. Oni dan sem na ulici dohitel človeka, ki se je močno opotekal in

sam pri sebi godrnjal, kakor da se obtožuje. Pospešil sem korak, da bi bolje slišal. Ujel sem sledeče besede: »Tepec si, Jaka, ... da, tepec in grozanski osel... Saj še čisto dobro ho-diš... in padel tudi še nisi... Lahko bi ga bil zvrnil še pol litra!«

K Ivanu Cankarju

je nekda prišel neki mladi pesnik s prošnjo za svet. »Sijajno misel imam v glavi že osem dni,« je rekel, »pa ne vem, ali naj napišem pesem, po-vest ali...« — »Že osem dni jo imate,« ga je Cankar prekinil, — »to ji pa mora biti strašno dolgčas, ko je tako sama.« Oni se je brez besede poslo-vil.

KEDAJ SO SEMNJI?

Naprošamo vse redne dopisnike »Novega lista«, da nam nemudoma sporoče, kedar se vrše v njihovi okoličini semnji, bodisi živinski ali kra-marški. Podatke potrebujemo za na-pravo celotnega in pravilnega sezna-ma semnje za vso Julijsko Krajino.

Uprava »Novega lista«.

Pisma izseljencev.

Hettange Grande, 14. avgusta, Francija. — Tople pozdrave pošiljamo bralcem »Novega lista«, bratom, sestram, prijateljem ter dekletom, katerim se priporočamo, naj nas ne po-zabijo. — Karl Marušič, Lokvica; Okretič Štefan, Kostanjevica; Ozebek Franc, Stara gora; Marinič Franc, Vedrijan; Belec Mihael, Dobrovo.

Književni pomenki.

»Luč«.

Poljudno-znanstveni zbornik. VI. Zbral France Bevk. Trst, 1930. Književna družina »Luč«, Tiskala tiskarna »Edinost«, Str. 157.

Šesti zvezek zbornika »Luč« je obsežnejši kot prejšnji, a po vsebini manj pester. Na uvodnem mestu je nepodpisan članek, ki obravnava »Spremembe o ustroju Velikega fašistovskega sveta in določbe za uredbo faš-stranke«. Sledi dolga razprava o »Spravi med sv. stolico in Italijo«. Pisec — x je segel prav v početke »rimskega vprašanja«. Na 116 straneh je narisal postanek, razvoj in konec tega vprašanja. Cerkvena zgodovina je obširna, raznolična in mestoma zelo razgibana ter ob-sega dobe in dogodke, ki njihovim povzročiteljem in glavnim junakom niso v čast. Dejstvo pa je, da je nekaj drugega, ako imamo pred seboj popolno sliko cerkvene zgodovine ali pa samo izvlečke. Isti dogodek lahko na-pravi na bravca docela drugačen vtis, če ga bere v popolni izdaji ali pa samo v izvlečku, kajti pri izvlečkih je izbira dogodkov lahko bolj ali manj tendenciozna. Dogodki so lahko vsi resnični, a izbira je taka, da dobi nepo-učeni bravec o predmetu slabo mnenje. Zato po mojem v takšnem slogu pisana razprava ne sodi v poljudno-znanstveni zbornik. — Šlibarjev Polde je obdelal vprašanje občeval-nega jezika v Julijski Krajini po ljudskem štetju iz l. 1921. France Bevk pa je dopolnil svoje preglede o slovenskem in hrvaškem periodičnem tisku iz prejšnjih števk »Luči« z novimi podatki. Poleg tega priobčuj Bevk seznam slovenskih in hrvaških knjig, ki so

zšle v l. 1929. — Glede jezika moram omeniti, da je zlasti v prvih dveh razpravah precej na-pak in nepotrebnih tujk.

a. k.

Gospodarstvo.

Trg kmečkih pridelkov.

Trst, 19. avgusta:

Sadje: hruške 200 do 260, breskve 120 do 160, češplje 140 do 180, grozdje 120 do 160.

Zelenjad: radič 50 do 300, zelje 40, solata 90 do 100, jajčevci 100, fižol v stročju 40 do 80, za kozico 100 do 120, bučice 60 do 70, kumarice 30 do 40, špinata 50 do 60, paprika 120, blitva 50 do 60, paradižniki 20 do 30.

Krompir 40.

Gorica, 20. avgusta:

Sadje: hruške od 120 naprej, vrto-lanjke 200 do 250, jabolka 100 do 130, češplje 140 do 150, breskve 120 do 350, smokve 220 do 240, grozdje navadno (žlahtnina) 130 do 150, palestinka 250 do 280.

Zelenjad: fižol v stročju 25 do 30, za kozico 35 do 40, koče 25 do 30, pa-radižniki 10 do 15, rdeča pesa 30, ku-marice 10 do 15, špinata 30 do 40, ka-pus 50 do 60.

Krompir 35, jajca 45 do 50, maslo 11 do 12.

Opomba: Druga leta je bila v tem času zelo živa trgovina s češpljami, letos pa jih skoraj ni na trgu. Nekaj Bricev je šlo lupit češplje v Jugosla-vijo. Na izvozni trg pride zelo malo blaga, a niti po tem ni posebnega po-vpraševanja, ker so letovišča v Alpah radi slabega vremena malo obiskana.

Cepljenje v speče oko.

Drugod, posebno v srednji Evropi in v sosedni Jugoslaviji ni v navadi cepljenje trt v speče oko. Pri nas pa je takih trt že mnogo in se to cepljenje še vedno širi.

Sedaj je čas za to cepljenje, in si-cer moramo cepiti na še zeleni del

trte, na les, ki še ni dozorel in še ni rjav. Na rjavem lesu se cepič ne bi prijel, ker je les že dorastel.

Trte cepimo v oko podobno, kot cepimo sadna drevesca. Na podlagi moramo dvigniti lub, za katerega vtaknemo cepič, katerega snamemo z žlahtnega poganjka. Cepič potem prevežemo z rafijo.

Tu ne moremo dati podrobnega opisa cepljenja, ker bi bile potrebne slike in ker se nahaja v vsaki vasi kdo, ki zna cepiti trte v oko. Kdor pa zna cepiti v oko sadno drevje, lahko cepi tudi trte.

Cepljenje trt v speče oko je pred-vsem zato važno, ker se izvrši sedaj, ko je na trti grozdje in cepimo goto-vo pravo žlahtno vrsto. Na drugi strani se s cepljenjem v speče oko navadno prihrani eno leto, ker do-bro razvita očesa dajo drugo leto že močan poganjek z grozdom. Komur se ni obneslo pomladansko zeleno cepljenje, ali hoče kakšno trto pre-cepiti, naj to stori sedaj s cepljenjem v speče oko.

Lan.

Par čitateljev se je obrnilo na nas s prošnjo, da damo potrebna navodi-la glede gojitve lanu, ker ga mislijo sejati. Zato naslednje vrste.

V Italiji je letos posejanih z lanom nekaj nad 10.000 ha ali okoli 30.000 njiv, kar je približno toliko kot dve Vipavski dolini. Predvsem sejejo lan radi semena, iz katerega delajo olje, ostanke rabi živinoreja. Lan sejejo v Srednji in Južni Italiji, nekaj na oto-kih Sicilija in Sardinija, precej pa tudi na Tridentskem, kjer ga go-jijo mnogo tudi radi prediva. V splošnem se seje v Italiji vedno manj lanu. L. 1926. je znašala posejana površina še celih 26.000 ha, ki se je skrčila do l. 1928. na 17.000 in lanske leto na 12.000. Torej se je v štirih letih skrčila za polovico. Proizvodnja in setev se je zmanjšala, ker je padla cena semena in vseh surovin, ki se rabijo v oblačilni stroki (tudi bomba-ževini, svili, volni, itd.).

ZA OBUVALO RABITE SAMO ČISTILO

LODIS,

KI USNJE OHRANI, OMEČI
== IN OSVETLI. ==

Izdelek tvrdke „SIDOL COMPANY“ - Trst, via S. Zaccaria 4.

Iz rečenega bi sledilo, da sedaj ni ravno najprikladnejše trenutke, da se vpelje lan v naše kraje. Če pa ga hoče kdo sejati, naj vpoštevata sledeče:

Lan uspeva predvsem v vlažnem podnebju. Suša in vročina mu ne pri-
jata. Glede zemlje lan ni izbirčen, najraje pa ima peščeno, ilnato zemljo, a ne peska ali pa težke gline. Na zemljišču ne sme biti visoke talne vode.

Lan zemljo hudo izrabi in slabo uspe, če ni zemlja dobro pognojena, predvsem s superfosfatom (6 kg) in kalijevo soljo (2 kg na 100 m²). Seje mo lan po koruzi, po detelji, po žitu, itd. kakor pač hočemo. Na isto zemljišče naj se lan ne vrne pred 6 leti po zadnji setvi.

V splošnem sejemo tri vrste lanu: ozimec, ki pride v zemljo ob sv. Jerneju, potem jarec spomladi in ajdovščak takoj po ječmenu. Največ semena dobimo od ozimca. Na vsakih 100 m² posejemo 2 litra lanu. Sejemo ga s strojem ali pa z roko, a moramo paziti, da je setev enakomerna. Čim lan vzide, ga moramo opleti, da uničimo plevel. Če opazimo, da mlad lan slabo raste, mu lahko pognojimo še s čilskim solitrom, katerega potrebujemo po 1 kg na vsakih 100 m².

Če hočemo imeti dobro predivo, pobere mo lan kmalu po cvetenju; če hočemo predivo in seme, ga pobere mo tri tedne po cvetenju; če hočemo pa le seme, ga oberemo, ko je seme zrelo.

Še se dobe pri nas stare ženice, ki so imele mnogo opraviti z lanom. Kdor hoče vedeti kaj o izkušnjah v domačem kraju, naj vpraša te ženice, ki so svoj čas vrtele dolge zimske večere kolovrate in se držale pregovora: »Sama predla, sama šila, so najboljša oblačila«.

Vrščienje koruze,

to je odstranjevanje zastavic, oziroma moških cvetov ni na mestu, dokler kuruza ni odevela. Vendar je umestno, odstraniti zastavice pri vseh šibkih koruznih rastlinah, ker tako onemogočimo podedovanje slabih lastnosti, razdi katerih je kuruza šibka in malo vredna.

Moka

oziroma škrob v koruznem zrnju se tvori v listih in gre potem po listih v klas in v zrno. Zato ne smemo kuruze odrezovati zelenih listov, posebno ne v bližini klasa. Dotične liste lahko odstranimo šele takrat, ko začnejo rumeneti klasni listi. Kdor zgodaj obreže koruzno slamo, bo imel le slabo razvito zrnje.

Vinska kriza na Španskem.

Tudi na Španskem je trenutno huda vinska kriza in ima vino izredno nizke cene. Dobra vina se dobe tudi po 30 do 40 lir hektoliter. Vzrok krize je velika proizvodnja (letno 20 milijonov hl na 18 milijonov ljudi) in pa zmanjšani izvoz predvsem na Francosko, ki hoče porabiti najprej domača vina in vina iz lastnih kolonij.

Črvivost črešenj.

Spomladi smo pisali, da onemogoča »Dachicida Berlese« črvivost na črešnjah in smo svetovali, da bi preizkušali to sredstvo. Letos se je zopet izkazalo, da ni bilo črvivosti na tistih poznih črešnjah, kjer so bili navezani snopiči vejic, namočenih v imenovani tekočini, dočim so bile druge skoraj vse črvice.

Sode od črnega vina za belo

pripraviš, če vzameš na vsak hl sodeve prostornine po 5 litrov vroče vode, 1 kg sode in četrt kg živega apna. Vse skupaj premešaj in zlij v sod, potem ga pa vali, končno postavi eno uro na eno dno, potem pa na drugo, nato ga operi z vodo, kateri dodaj na vsakih 15 litrov po pol litra žveplene kisline (hudičevega olja). Sod še parkrat izplakni s čisto vodo in bo dober.

Kodra na krompirju.

Masikateri kmetovalec se vpraša je, odkod izvira kodra, ki povzroča, da so nekateri krompirjevi listi in poganki nekam zaviti in kodrasti, rastlina pa slabo raste.

Znanstvo še ni odkrilo pravega vzroka kodravosti, pač pa je ugotovilo, da ni pod kodrastim grmom nikdar mnogo in debelih gomoljev, temveč le drobni. Ugotovljeno je nadalje, da se kodravost podeduje. Zato bi morali kmetovalci odbrati krompir za seme že na sami njivi, ko ga kopljejo. Takrat najlaže odbere mo le zdrave grme in take, ki imajo mnogo lepih gomoljev ter opravičujejo upanje, da bodo dali prihodnje leto obilen pridelek.

Seme bučnic.

Za seme bučnic izberi le take bučnice, ki so se razvile na starem poganku blizu tam, kjer je bila bučnica vsajena. Čim debelejša je buča (lahko tudi kumarica, kočica, lubenica, itd.), tem bolj razvito ima seme in tem bolj je verjetno, da bo seme prvovrstno.

Pusti bučo dobro dozoreti in jo pusti pritrjeno na poganjek, dokler ni popolnoma trda in se pecelj ni začel sušiti. Potem lahko bučo odstraniš in jo pustiš dozoreti še doma. Ko bučo odpreš, očisti seme vseh vlaknin in ga operi v vodi, nato ga osuši na senčnem kraju, kjer je preprih; suho seme spravi v papirnato vrečico, katero obesi na suhem kraju, skoraj najbolje v oddaljenem kotu kuhinje.

Malo sadja je letos,

ker so ga uničili različni glivični in živalski škodljivci, kar ga je ostalo

slabemu vremenu. Kdor hoče imeti drugo leto boljše letino, naj trdno sklene, da se bo boril proti vsem škodljivcem in naj že sedaj naroči lepilne pasove proti zimskemu pedicu.

Nove postave.

O NAJDENIH STVAREH.

Kdor najde kako stvar, ki ni zaklad, jo mora izročiti lastniku; če pa ne pozna lastnika, jo mora izročiti županstvu, v čigar okolišu je stvar našel.

OPOZORILO!

V lastnem in v imenu zastopane tvrdke »Hranicia« — Bratri Baarové v Moravskih Hranicah opozarjam, da potovalna agenta Anton Pečirer iz Idrije in Anton Petelin iz Gorice nista več v naši službi in radi tega tudi ne opravičena prejemati naročila še manj pa denarne zneske niti v mojem niti v imenu zgoraj označene tvrdke, ker ne odgovarjamo za morebitno škodo. Jeretič Anton, Gorica.

JAVNA ZAHVALA.

V prijetno dolžnost si štejem izreči javno najtoplejšo zahvalo vелеc. g. drju Braggionu, primariju mestne bolnišnice v Idriji, ki me je s spretno in težko operacijo rešil gotove smrti.

Hvaležna

KATERINA OBLAK,
Idrija.

PREKLIC.

Podpisana Marija Mlakar iz Idrije štev. 442, preključem vse žaljive besede, katere sem pisala Karlu Kogejju iz Idrije štev. 442 ter se mu zahvaljujem, da je odstopil od kazenskega postopanja proti meni.

Idrija, dne 12. avgusta 1930.

MARIJA MLAKAR.

NAJTRDNJEJŠE POHIŠTVO

IN ZAJAMČENO
PO NAJNIZJŠIH CENAH

dobite v tovarni

G. BIECHER

TRST — Via dell'Istria 27.

Najbolj moderne sobe, kuhinje in jedilnice. Razpošiljamo po deželi.

Veliki popusti!

ZAHVALA.

Podpisani se pristrčno zahvaljujem

zavarovalnici „L'UNION“ in g. Avg. Ravniku v Gorici, via Barzellini 2, za dobro cenitev in takojšnje izplačilo pogorelega poslopja in premičnin.

Ivan Barbis,
Šembrije, p. Bistrica.

Izgubljene stvari ne smemo zamenjati z zakladom. Pod zakladom je treba razumeti skrito ali zakopano premičnino, katere lastnik je neznan in jo po dolgem času kdo čisto slučajno najde.

Istotako ne smemo zamenjati izgubljene stvari s stvarjo, ki jo je lastnik proč vrgel. Lastnik proč vržene stvari postane oseba, ki si jo prva prisvoji.

Najdena stvar se mora nahajati na prostoru, ki je vsem dostopen. Če najdem denarnico na cesti, lahko rečem, da sem našel izgubljeno stvar, ker noben lastnik nima navade puščati denarnice na javni cesti. Ako pa najdem denarnico svojega znanca v njegovi hiši, ko grem po stopnicah, ne morem reči, da sem našel izgubljeno stvar; čeprav nima lastnik navade puščati denarnice na stopnicah, so stopnice del hiše, ki ni dostopna za vsakogar. Tudi stvari, ki jih lastnik postavi na prostor, ki je vsem dostopen z namenom, da jih tam spravi, ni mogoče smatrati za izgubljene.

Kaj napravi županstvo?

Županstvo razglasi dve nedelji zaporedoma javno, da se je našla izgubljena stvar. Po preteku dveh let od zadnjega javnega razglasa, pritiče stvar ali pa izkupiček, če se je morala prodati, najditelju, ako se v tem času ni zglašil lastnik najdenega predmeta.

Postava določuje, da sme lastnik izgubljeno stvar zahtevati od vsakega posestnika, pri katerem jo slučajno najde. Če ne izroči posestnik prostovoljno izgubljenega predmeta lastniku, ga slednji lahko toži in pravdo gotovo dobi. Če pa je najditelj izročil izgubljeni predmet županstvu, ki je po tem dve nedelji zaporedoma javno razglasilo, da se je stvar našla, ne more lastnik zahtevati, da bi mu jo najditelj vrnil, ako se ni po preteku dveh let od zadnjega razglasa zglašil pri županstvu. Še toliko manj sme lastnik po preteku dveh let zahtevati od tretje osebe, da bi mu izgubljeni predmet vrnila.

Lastnik zamore od tretje osebe, ki je prišla v posest izgubljene (ali ukradene) stvari s tožbo zahtevati, da mu jo vrne, vedno le v teku dveh let, odkar se je izgubila ali odkar je bila ukradena.

Po preteku dveh let zastara pravica do tožbe nasproti tretjim osebam, ki so prišle v posest izgubljene ali ukradene stvari.

Proti najditelju pa, ki ni izročil izgubljenega predmeta županstvu ali če županstvo ni dvakrat razglasilo, da se je izgubljena stvar našla, zastara pravica do tožbe šele v 30 letih.

Najditelj ima pravico do odškodnine.

Najditelj, ki izroči izgubljeno stvar lastniku, bodisi neposredno ali pa preko županstva, ima vedno pravico do primerne odškodnine. Postavna odškodnina znaša eno desetino do 2000 lir, od 2000 lir naprej pa le eno dvajsetino. Odstotek gre od denarne svote ali od vrednosti najdenega predmeta.

Ortopedični zavod A. ZECCHI

Turin - via Roma 31, I. nadstr.

Aparat Zecchi
zabranjuje napredovanje

KILE

Srčna zahvala dveh zakoncev iz Beneškega.

Gospa Salute in gospod Josip d'Alpaos, bivajoča v Garna d'Alpago, pokr. Belluno, nam pošiljata svoji fotografiji s pooblastilom, da lahko objavimo njuno zahvalo za blagodejno zdravstveno stanje, ki sta ga dosegla s posebnim aparatom ZECCHI, katerega lahko poskušajo prizadete osebe - moški ženske, otroci - pri priznanem ortopedu v naslednjih dneh v sledečih krajih:

v VIDMU: v soboto 23. avgusta, v hotelu »Italia«,
v GORICI: v nedeljo 24. avgusta, v hotelu »Angelo d'Oro«,
na Reki: v ponedeljek 25. avgusta, v hotelu »Bonavia«,
v Trstu: v torek 26. avgusta, v hotelu »Centrale«,
v Pulju: v sredo 27. avgusta, v hotelu »Miramare«.

KABINET ROENTGEN

Primarij

dr. DE FIORI AUG.

GORICA, Corso Vitt. Eman. III. št. 14-II
od 9. — 12. in od 2. — 4.

VZORČNI VELESEJEM

▲▲▲ v Ljubljani ▲▲▲

GOZDARSKA in
LOVSKA RAZSTAVA.

31. avgusta — 15. septembra 1930.

Znižanja: v Italiji 30%, v Jugoslaviji 50%
na običajnih železniških listkih.

Konzularni vizum dinarjev 20.—.

Stanovanje preskrbi posetnikom na željo
odbor.

Cena izkaznice Din 30.—. Izkaznica je na
prodaj v Trstu, Pubblicità G. Cehovin, Viale
XX Settembre 65/I. — tel. 83—34.

PHENIX

Francoska zavarovalna družba
za življenje in požar.

Glavno zastopstvo

TRST, Via S. Lazzaro 8, tel. 48-50.

Zastopnik za goriško in tržaško pokrajino g.

ANTON POSEGA, RAZDRTO.

ZDRAVNICA

dr. VILMA DOMINCO,

bivša asistentinja kr. klinike za porodništvo
in ženske bolezni v Florenci

sprejema

od 10. - 12. in 15. - 16. ure

GORICA,

ulica Corso Vittorio Emanuele III. številka 59.

Posebnost: zdravljenje z ultravijoletnimi žarki.

Tvrška Teod. Hribar - Gorica,

CORSO G. VERDI št. 32.

priporoča svojim starim odjemalcem domače in inozemsko blago vseh
vrst, posebno veliko izbero črnega sukna za čast. duhovščino in
platno znanih tovarn Regenhart & Raymann za cerkvene prte.

Perilo za neveste od najnavadnejših do najfinejših vrst in vse
potrebno za njihovo popolno opremo.

BLAGO SOLIDNO.

CENE ZMERNE.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje št. 579: Ponoči me večkrat napade krč v spodnje dele noge. Kako naj ga odpravim? Kaj je krč in kako nastane? — **Odgovor:** Krč v mečih včasih povzroči preutrujenost. Krč je vedno znak nepravilnega krvotoka. Ko Vas napade krč, drgnite meča (noge) z vodo in tako Vam bo krč gotovo hitro minil.

Vprašanje št. 580: Ali škoduje brilantina lasem ali ne? — **Odgovor:** Kar se tiče brilantine in drugih podobnih mazil za lase je najbolje, da jih opustite, ker lasem gotovo ne pomagajo.

Vprašanje št. 581: Pred vojno umrli oče je zapustil meni posestvo, bratu pa denarno svoto v kronah. Brat zahteva sedaj v lirah petkrat več, češ, da je bila predvojna krona še več kot tolikokrat vredna. Kako mu moram plačati sedaj v lirah? — **Odgovor:** Po zakonu morate plačati bratu za vsakih 100 kron po 60 lir, to je po istem ključu, po katerem so bile krone zamenjane od vlade. Bratovska ljubezen pa bi zahtevala, da plačate kaj več; to pa zavisí popolnoma od Vaše dobre volje.

Vprašanje št. 582: Ali sem dolžan plačati delavski davek (contrib. lavoratori agricoli), ko pa nič ne zaslužim? — **Odgovor:** Če res prav ničesar ne zaslužite, napravite prošnjo na sindikat, da Vas oprosti plačevanja sindikatnega prispevka.

Vprašanje št. 583: Ali moram kot invalid druge kategorije plačati samski davek? Iztirjevalnica mi grozi, da mi ustavi pokojnino? — **Odgovor:** Invalidi druge skupine so oproščeni samskega davka le tedaj, če so nespособni za poroko. Zato morate plačati predpisani davek, da se izognete brezpotrebni stroškom. Za naprej pa poskusite napraviti prošnjo na davkarijo, da Vas samskega davka oprosti.

Vprašanje št. 584: Imam beneške obveznice II. serije. Št. 542.241 je zadela dobiček 1000 lir. Banka mi hoče plačati le 1000 lir, a ne 1500, ker je dotična obveznica vredna 500 lir. Mislim, da mi mora plačati 1500 lir. Ali imam prav? — **Odgovor:** Nel Vaša obveznica je zadela le nagrado, a ni bila izžrebana. Obveznica ostane Vam. Nagrade ne more več dobiti. Pač pa bo lahko izžrebana in takrat dobite zanj 500 lir. Sedaj Vam mora banka izplačati le nagrado 1000 lir.

Vprašanje št. 585: Ujel sem modrasa, ga del v leseno posodo in pustil brez hrane. Živel je več ko 6 mesecev. Koliko časa lahko živi kača oziroma žival brez hrane? — **Odgovor:** Kača vzdrži brez hrane tudi leto dni in več. Vsako živo bitje, ki se malo giblje, ostane lahko dolgo časa brez hrane. Človek je dosedaj vzdržal brez hrane 60 dni. Največ časa ostanejo lahko brez hrane mrzlokrvne živali, ker je pri njih telesno presnavljanje drugačno kot pri vročokrvnih. V kolikor je znano, je največ časa ostala brez hrane neka krastača (króta), ki je bila brez hrane 20 let.

Vprašanje št. 586: Ali bi lahko dobil nagrado, če bi lovil modrase, katerih je pri nas zelo mnogo. — **Odgovor:** Država ne da nagrade za tak lov, pač pa se dobe ljudje, ki kupujejo kače, seveda žive.

Vprašanje št. 587: Moj konj ima na plečih mozolje, mislim da so garje. Počasi se mu množe tudi po ostalem životu. Dlaka mu izpada in če ga čistim, odpadejo celi šopi. Na koži se vidijo male luknjice. Ali so to garje in kako ozdravim konja? — **Odgovor:** Iz Vaših podatkov ni mogoče ugotoviti, če so garje. Zato naj sledi kratek opis te bolezni: Garje povzročajo tako zvani zajedavci. Grižejo in dolbejo v koži in v podkožnem ve-

ZDRAVNIK
dr. G. GREGORIG
za notranje bolezni
sprejema vsak dan
od 10. - 12. in od 3. - 4. ure
V GORICI, Viale XXIV. Magg. (prej via
Tre Re) šte. 9. v pritličju.

Kozarci in priprave za konserviranje sadja in zelenjave.

Radi opustitve teh predmetov,
prodajam to blago po **ZELO**
ZNIŽANIH CENAH.

Gospodinje,
izkoristite to priliko!

Just Ušaj, GORICA
Piazza della Vittoria 4.

BOTRI IN BOTRE

Krasna birmanska darila po
znižanih cenah, ure vsakovrstnih
znamk, velika izbira
ZLATENINE IN SREBRNINE.
Priporoča se

IVAN BIZJAK,
urar in zlatar, **POSTOJNI.**

**Zelo važno za skrbne gospodinje
in krčmarice!**

Aluminijeva posoda na vago po
25 lir kg.

Zelo znižane cene. Po naravnost
smešnih cenah razprodajamo razno-
vrstno kuhinjsko posodo in druge
hišne potrebščine.

Trst, via Carducci 3
(nasproti bivši vojašnici.)

Avtomobilna mehanična šola, državni patent, zjamčen. Vedno odprti tečaji.

Popolni tečaj
od L. 150.— naprej.

Govorimo slovenski.

TRST, via Imbriani 14

Kdor pošlje 10 lir, prejme knjižico z vsemi navodili za doseg patentov in popravila ter s 100 risbami motorjev in posameznih delov.

Ortoped N. BECCHI — TURIN,
via Ormea šte. 32.,

IZVEDENEC ZA ZDRAVLJENJE

K I L E
BREZ OPERACIJE.

Bolni na kili se lahko z zaupanjem obrnejo na osebno znanega in izkušenega ortopeda ter pri njem naročijo posebno pripravo za zdravljenje.

Nova izvirna izjava.

Podpisani se je prepričal, da je zdravljenje z ortopedičnimi aparati N. BECCHI iz Turina zelo dobro in uspešno.

Vsaka kila, še tako velika in navidezno neozdravljiva, se odstrani in se niti deloma več ne pojavi po rabi aparata BECCHI.

Podpisani bo vedno predpisoval omenjene aparate, ker je prepričan o dobroti in splošnem uspehu, ki ga imajo pri bolnih na kili.

Dr. KARL BORTOLOTTI,
Trst, 4. julija 1930. (VIII).

Opozarjamo, da bodo ortopedi N. Becchi in njegovi pomočniki prišli v naslednje kraje:

v BOVEC: 21. avgusta v hotel »Ostana«,
v KOBARID: 22. avgusta v hotel »Devetak«,
k Sv. LUCIJI: 23. avgusta v hotel »Mikuž«,
v TRST: v soboto 30. in v nedeljo 31. avgusta v hotel »Europa«, Piazza Oberdan.
v GORICI: 24. in 25. avgusta v hotel »Angelo d'oro«,
v IDRIZO: 26. avgusta v hotel »Didič«,
v CERKNO: 27. avg. v hotel »Monte Porsena«,
v POREČ: 1. septembra v hotel »Venezia«,
v PAZIN: 2. septembra v hotel »Roma«,
v PULJ: 2. septembra od 16. do 19. ure in 3. septembra od 8. do 16. ure v hotel »Miramare«,
v BUZET: 4. septembra v hotel »Alla Fontana«,
v BISTRICO: 5. septembra v hotel »Novak«,
v OPATIJO: 6. septembra v pension »Mostera«,
v PORTOGRUARO: 9. septembra v hotel »Bompune«.

Zobni zdravnik
dr. Robert Hlavaty
v TRSTU,
SE JE PRESELIL
v ulico **CARDUCCI 10/II.**
Ob sredah in sobotah ordinira
v **POSTOJNI**

zivu; tako nastanejo po telesu izpahki, ki se vedno bolj širijo. Konja zelo srbi, se drgne in koža se vname. Napravijo se mozolji. Pozneje dlaka izpade in pojavijo se krastice in luske. Konj se vedno bolj drgne in grize, zato koža odebeli, se nagrbanči in celo krvavi. Močno garjev konj zelo shujša, dlaka mu tudi popolnoma izpade. Garje se prenašajo od živali na žival. — V Vašem slučaju najbrž niso garje. Vsekakor zdravite žival na sledeči način: zmešajte 150 gramov kreoline in pol kg mazavega mila (*sapone molle*) v 4 litrih vode in jo s tem dobro namažite.

Vprašanje št. 588: Konj ima na vratu lišaj. Kako ga odpravim? — **Odgovor:** Operite večkrat vrat z milnico in ga nato razkužite z 2 litri vode, kateri dodate 2 žlici kreoline. To ponavljajte.

Vprašanje št. 589: Šel sem čez mejo brez potnega lista in avstrijska izvidnica (patrulja) me je kaznovala s 50 lirami. Ali lahko dobim nazaj plačani znesek? — **Odgovor:** Vsak korak v tem pogledu bi bil brezuspešen.

Vprašanje št. 590: Bivam v Franciji brez potnega lista, ker sem šel brez njega čez mejo. Pisal sem tukajšnjemu konzulatu za potni list, a nisem dobil nobenega odgovora. Kako dobim potni list? — **Odgovor:** Pišite na domače županstvo, da pošlje tamkajšnjemu konzulatu potrebne listine, predvsem domovnico; mogoče dobite potem potni list, mogoče tudi ne, ker prehodnico v domovino Vam bo konzulat svoječasno že izdal, če se boste hoteli povrniti.

Vprašanje št. 591: Rada bi kupila posnemalnik. Sporočite mi, koliko masla se dobi iz 10 litrov mleka? Ali dela posnemalnik maslo ali da samo smetano in je treba šele iz iste napraviti maslo? — **Odgovor:** Posnemalnik razdeli sveže mleko v smetano in posneto mleko. Iz smetane napravite maslo v pinji, ki je lahko strojna, lahko pa tudi domača, kmečka. 10 litrov mleka da navadno 40 dkg masla, lahko pa tudi 1/2 kg, če je krava dobro maslena.

Vprašanje št. 592: Pred 10 leti je oče izročil bratu premoženje v vrednosti 35.000 lir, meni pa, zapeljan po sorodnikih, le 50 lir. Oče je živel pri bratu še 8 let, potem se preselil pa k meni, ker je brat z njim slabo ravnal. Brat je izplačal očetu potem nekakšno odškodnino v znesku 4000 lir. Ali lahko zahtevam od brata še kakšen delež? — **Odgovor:** Če je Vaš oče še živ, je mogoče izročilno pogodbo izpodbijati. Tudi če ste se Vi že odpovedali zapuščini po očetu, niste na odpoved vezani, če je oče še živ ali če je umrl šele po 1. juliju 1929. leta. V tem slučaju lahko po italijanski postavi zahtevate od brata, da Vam izplača nujni delež. Če pa je oče umrl pred 1. julijem 1929, in ste se Vi odpovedali zapuščini pred notarjem ali sodnijo, ne morete ničesar več napraviti. Če se pa niste odpovedali zapuščini po očetu na omenjeni način, lahko v teku treh let po očetovi smrti zahtevate, da Vam brat po avstrijski postavi izplača nujni delež.

Vprašanje št. 593: Prodal sem 10. junija kravo 7 mesecev brejo. Kupec jo je držal 14 dni in prodal z dobičkom naprej. Pri novem lastniku je krava zbolela in zvrгла 22. julija. Kravo so po par dneh zaklali in lastnik je utrpel 1000 lir izgube, katere mu je prodajalec vrnil, ta pa jih zahteva sedaj od mene. Ali sem dolžan povrniti? — **Odgovor:** Po stavne določbe o tem predmetu so naslednje: Prodajalec jamči za skrite pogoške prodane stvari. Kupec ima pravico zaradi skritih pogoškov, ki jih ima prodana stvar, zahtevati

primerno znižanje kupnine ali pa odstopiti od pogodbe. Kupec mora te svoje pravice izžiti v teku enega leta, če gre za nepremičnine, v teku 3 mesecev, ko gre za premičnine in v teku 40 dni, ko gre za živali. Omenjeni rok teče od dneva, ko je bila prodana stvar izročena kupecu. — V Vašem slučaju se vsiljuje vprašanje, ali je imela krava podedovano nagnjenje, da je zvrгла in ali ni mogoče bil kak zunanji, drugi vzrok.

LLOYD LATINO

IN
SOC. GEN. DI TRASPORTI
MARITTIMI A VAPORE
Agenzia Gorizia, Corso Vitt. Em. 5.

Hitre vožnje v Južno Ameriko.
Odhodi iz Genove:

4. septembra 1930. s parnikom
ALSINA

v Rio Janeiro in Santos L 1800,
v Montevideo in Buenos Aires L 1850.

19. avgusta 1930. s parnikom
CAMPANA

v Rio Janeiro in Santos L 2100,
v Montevideo in Buenos Aires L 2150.

Vožnja traja v Rio Janeiro 15 dni,
Santos 16 dni, Montevideo 18 in Buenos Aires 19 dni.

Prava domača hrana in postrežba!

Oskar Canarutto, zlatar
- urar
TRST, via Matt. Ren. Imbriani št. 13.

Prodajam ob birmi nove in rabljene
predmete po zelo nizkih cenah.

**Zobozdravniški
ambulatorij**

TRST - - Via delle Sette Fontane 6.
Izvršuje točno vsako delo z zlatom in kavčukom. Našim ljudem z dežele poseben popust za potne stroške. Govori se slovenski. — Delo zajamčeno! — Odprto od 9.—13. in od 15.—19. Ob nedeljah od 10.—12.

Ne kupna cena, marveč vzdrževalni stroški in trajnost narede posnemalnik cenenege ali dragega. Dolgo trajajo brez popravil samo pristni posnemalniki in pinje „DIABOLO“.

KMETJE!

Ne izbirajte, kar je poceni, marveč kar je dobro!!!

Za pojasnila se obrnite na

Vittorio Jonson — GORICA,
Via Contavalle 4-II. (Casella 25).

TOLMIN

Zdravnik - kirurg - zobni zdravnik
dr. P. Ugo Netzbandt,
Izvežban na klinikah na Dunaju in v Monakovem
(na Bavarskem)
sprejema

v Tolminu vsako soboto in nedeljo
(pri drju Bussiju),

v Gorici druge dneve v tednu (via Dante 10).

VELIKA RAZPRODAJA

vsega poletnega blaga pri trvdki

S. LEVI, Trieste, via S. Lazzaro 9.

Madapolam	à L 1.80
Platno »Madonna«	à L 2.—
Platno »Irlanda«	à L 2.50
Sirting »Milano«	à L 2.50
Sirting »Sposa«	à L 2.90
Platno za rjuhe visoko 150 cm	à L 3.90
Dovlas za rjuhe visoko 150 cm	à L 4.40
Dovlas težji	à L 5.80
Svila za perilo	à L 1.90
Svila za obleke	od L 3.30 naprej
Prtenina na meter	à L 4.—
Prtiči	à L 0.90
Brisače platnene na meter	à L 2.90
Popelin za srajce	od L 3.— naprej

Velika izbira perila za neveste

Posteljna pogrinjala od L 11.— naprej
Cajh za moške hlače od L 6.— naprej
in vse drugo po zelo nizkih cenah.

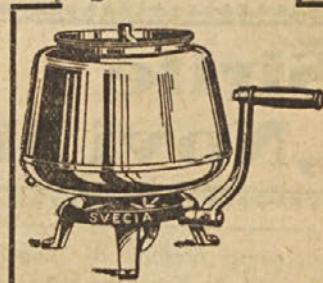
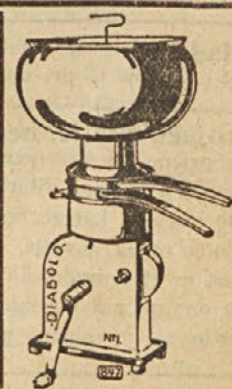
Za krojače so posebni popusti.

Pazite na številko!

Dott. GIUS. COMEL,

specialist za bolezni v
ušesih, nosu in grlu,

bivši operater na univ. klinikah prof. Neumann in Hajeka na Dunaju in asistent prof. Brunettija v oddelku za nosne in ušesne bolezni v mestni bolnišnici v Benetkah.
Sprejema od 9.—11. predp. in od 3.—4. pop.
Gorica, Via Garibaldi 11 (prej Teatro)

Valuta — tuji denar.

Dne 20. avgusta si dal ali dobil za:

1 dolar	19.07 lir
1 angl. funt	92.90 »
100 dinarjev	33.90 »
100 šilingov (avstr.)	270.05 »
100 čeških kron	56.61 »
100 nemških mark	456.30 »
100 švic. frankov	371.— »
100 franc. frankov	75.10 »
100 belga	267.10 »
Beneške obveznice	75.85 »
Obveznice »Consolid.«	81.20 »

Loterijske številke

dne 16. avgusta 1930.

Bari	16	25	63	75	13
Florenca	74	83	35	62	30
Milan	85	83	3	65	53
Neapolj	14	77	67	32	53
Palermo	7	86	23	34	17
Rim	17	29	64	90	70
Turin	70	13	61	86	27
Benetke	35	72	14	2	19

Semnji v prihodnjem tednu.

Ponedeljek, 25. avg.: Gorica, Po-
stojna, Žminj, Roč.

Torek, 26. avg.: Divača, Buje.

Sreda, 27. avg.: Tinjan pri Pazinu.

Četrtek, 28. avg.: Gorica, Novigrad,
Višnjan.

Sobota, 30. avg.: Motovun.

TOLMIN.

Preizkušeni

zobni zdravnik

ROBERT BERKA

SPREJEMA

kot doslej

vsake redeljo pri

drju Serjunu v Tolminu,

ostale dni pa

v GORICI, Corso Verdi 36.

Oseba, večja gospodinjstva, išče službe v
kakem župnišču v okolici Gorice. — Naslov
pove uprava.

Mladenič, vaje tudi konj, išče stalne
službe. Naslov je pri upravi.

Krojači, šivilje, nešivilje! V II. tečaju,
ki se prične na krojnem učilišču »Sans La
Tailleur«, Ljubljana, Stari trg 13, se bodo pou-
čevale novosti, katere bo prinesel iz Pariza in
Londona vodja zavoda, kamor je šel prouče-
vat najnovejšo modo. Učenci naj se takoj pri-
glase, da jim pravočasno pošljemo dovoljenje.
V službe se brezplačno priporoča.

Širite
„Novi list“!

Odgovorni urednik dr. Engelbert Besadnjak.

Tiskarna Katoliška tiskarna v Gorici.

Riva Piazzetta št. 10.

Mali oglasi.

Vsaka beseda stane 50 stot., debelo tiskana 1 liro,
najmanj 5 lir. — Na vprašanja brez znamke ne od-
govarjamo. Če je navedeno posebno geslo, pošljite
ponudbe ali odgovore v zaprtem ovitku, na katerem
je navedeno geslo.

Edini pooblaščenec za nabiranje oglasov za naš list v tržaški občini,
starih pokrajinah Italije in v Jugoslaviji je Pubblicità G. Cehovin, Trst,
viale XX Settembre 65, tel. 83—34.

Dvokolesa, moška in ženska, zajamčena,
pnevmatike vseh vrst, raznovrstni nadomestni
deli za vsa dvokolesa ter vse elektromehanične
potrebščine po najbolj ugodnih cenah in po-
gojih. — Sežana 30.

V salonu Ludovika Zotterja v Gorici,
Piazza Vittoria (Travnik) št. 17 se izvršuje
trajno kodranje po sistemu Mayer — Karlsbad.

Pohištvo nudi širom naše dežele znana
industrija pohištva Štefan Gomišček, Solkan
280. Tu je velika izbira oprave iz trdega lesa
po najnižjih cenah. Ne zamudite prilike!

Gostilna na Notranjskem se odda v najem.
Naslov je pri upravi.

Gramofone, gramofonske plošče (tudi
slovenske), fotografske potrebščine na drobno
in debelo dobite v knjigarni Wokulat, Gorica,
Corso Vitt. Eman. III. št. 7.

Vsakovrstni darovi za birno po nizkih
cenah. Kupujemo rabljeno zlato in srebro po
najboljši ceni. »Moderna zlatarna«, Corso Ver-
di 13, Gorica, (nasproti novega zelenjadnega
trga).

Zdravilne posebnosti. Lekarna G. Ca-
stellano, last F. Bolaffio, Trst, via Belli, vogal
via dell'Istria 7, tel. 64—85.

Vreče vsakovrstne kupuje in prodaja U.
Margon, Trst, via Solitario 21, telefon 74—67.

Proda se tovorni avto (kamjon) 18 HP v
najboljšem stanju. Gorica, via Dante 24.

Hiša z vojno odškodnino v Gorici, via Par-
car 8 je na prodaj. Pojasnila daje gostilna Bir-
sa, via Cavour.

Iščem majhno hišo z vrtom, pri Gorici, do
lir 12.000. Pošljite ponudbe pod geslom
»Hiša« na Pubblicità Cehovin — Trieste.

5 oken z dvojnimi zapirali, 1 m visokih,
vse skoraj novo, prodam. Žagar Mihael, Ba-
zovica št. 113.

Posestvo, četrt ure oddaljeno od Po-
stojne, z vsemi gospodarskimi poslopji, last-
nim vodnjakom, 8 oralo v njiv, 9 oralo v
travnikov in 3 gozdovi prodam. Naslov pove
uprava lista.

Žensko, ki zna moliti in opravljati kmečka
dela, sprejemem. Trst, via Commerciale 80.

Neveste pozor! 2 omari, 2 postelji, 2
nočni omarici, umivalnik z ogledalom in
namorjem, vse iz trdega lesa, 2 žimnici iz
30 kg volne, 2 vzmeti, vse za lir 1890. Tapet-
nik, zaloga pohištva Jelerčič, Torrenova di
Bisterza. Naročila se sprejmejo tudi pri po-
družnici v Postojni, zraven cerkve.

Dve gospodični, inozemki, z večjim ka-
pitalom želita znanja, da se poročita z izobra-
ženima gospodoma srednje starosti. Trgovci
imajo prednost. Pošljite resne ponudbe na
upravo lista pod geslom »Inozemke«.

Naznanilo: dne 5. septembra t. l. ob 16.
uri se bo vršila pri tolminski preturi dražba
posestva hiše št. 162 v Volčah, ki obstoji
iz nove, po vojni sezidane hiše, obširnega vrta
in dvorišča. Vse je ob deželni cesti. Cenilna
vrednost: Lit 18.000, najmanjši ponudek
Lit 9.250.

Hiša s 6 prostori, kovačnico in velikim hle-
vom je na prodaj ali pa se odda v najem.
Andrej Štrajn, Dolina 31 — Trst.

Mrjasec, požlahtnjene nemške pasme, za
pripuščanje svinj je v Branici — Dolanci 116.

Učenca, 14—15 let starega, za trgovino
barv, fotomanufakturo itd. v večjem kraju na
deželi iščem takoj. Pošljite ponudbe na upravo
lista.

27-leten mladenič s 7.000 lirami gotovine
se želi poročiti z dekletom starim 20—28 let,
ki ima posestvo. Pošljite ponudbe upravi pod
geslom »Zadovoljnost«.

Milo

**najboljše milo za
pranje.**

Zagotovljeno pristno
98.26 % brez sode.

Lir 10.000 jamstva
za pristnost. ➡

Tovarna Pollitzer - Trst.

